

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи,
Рішення Вченої ради № 5 від 26.12.2019

_____ Л.І. Чорний
(підпис) (ініціали, прізвище)

26 грудня 2019 року
м.п.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО»
(частина третя)
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 6.030401 Правознавство
галузі знань 0304 Право
за денною формою навчання**

м. Хмельницький
2019

Розробники навчально-методичних матеріалів – викладачі кафедри:

Завідувач кафедри цивільного права та процесу, доктор юридичних наук, професор
_____ С. Д. Гринько

Доцент кафедри цивільного права та процесу, кандидат юридичних наук
_____ Г. В. Анікіна

Доцент кафедри цивільного права та процесу, кандидат юридичних наук
_____ І. Л. Сердечна

Асистент кафедри цивільного права та процесу
_____ М. І. Ромась

Схвалено кафедрою цивільного права та процесу
12 листопада 2019 року, протокол № 4.

Завідувач кафедри _____ С.Д.Гринько
12 листопада 2019 року

Декан юридичного факультету
_____ С. А. Крушинський
12 листопада 2019 року

Погоджено методичною радою університету 19 грудня 2019 року, протокол № 4.
Голова методичної ради _____ І.Б. Ковтун
19 грудня 2019 року

Обліковий обсяг навчально-методичних матеріалів – 3,018 ум.др.арк.

ЗМІСТ

			Стор.	
1.	Структура вивчення навчальної дисципліни		–	3
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	–	3
	1.2.	Лекції	–	5
	1.3.	Семінарські заняття	–	7
	1.4.	Самостійна робота студентів	–	32
	1.5.	Курсова робота	–	35
	1.6.	Підсумковий контроль	–	37
2.	Схема нарахування балів		–	39
3.	Рекомендовані джерела		–	41
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		–	49

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем.	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
28.	Зобов'язання з договору купівлі-продажу	32	8	8	-	-	16	16	4	2	-	-	10
29.	Зобов'язання з договорів дарування, ренти та довічного утримання (догляду)	14	4	4	-	-	6	10	2	2	-	-	6
30.	Зобов'язання з договорів найму (оренди), лізингу і позички	26	8	6	-	-	12	14	2	2	-	-	10
31.	Зобов'язання з договору підряду	30	4	4	-	-	22	12	1	1	-	-	10
32.	Окремі види договору підряду	18	2	4			12	7	1	1	-	-	5
33.	Загальна характеристика зобов'язань щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності	4	1	1	-	-	2	11	1	-	-	-	10
34.	Окремі види договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності	7	2	2	-	-	3	3	-	-	-	-	3
35.	Зобов'язання з договору комерційної концесії	4	1	1	-	-	2	6	1	-	-	-	5
36.	Загальна характеристика зобов'язань про спільну діяльність	4	1	1	-	-	2	5	-	-	-	-	5

37.	Зобов'язання з договору простого товариства	4	1	1	-	-	2	9	1	-	-	-	8
	Всього годин за I семестр	117	32	32	-	-	55	114	12	4	-	-	101

1. 2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	2	3	4
28.	<i>Зобов'язання з договору купівлі-продажу</i>	8	4
28.1.	Поняття, елементи та зміст договору купівлі-продажу.		
28.2.	Договір роздрібною купівлі-продажу.		
28.3.	Договір поставки.		
28.4.	Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу.		
28.5.	Договір контрактації сільськогосподарської продукції.		
28.6.	Договір міні (бартеру).		
29.	<i>Зобов'язання з договорів дарування, ренти та довічного утримання (догляду)</i>	4	2
29.1.	Поняття, елементи, зміст та види договору дарування.		
29.2.	Поняття, елементи, зміст та види договору ренти.		
29.3.	Поняття, елементи та зміст договору довічного утримання (догляду).		
30.	<i>Зобов'язання з договорів найму (оренди), лізингу і позички</i>	8	2
30.1.	Поняття, елементи та зміст договору найму (оренди).		
30.2.	Договір прокату.		
30.3.	Договір найму (оренди) земельної ділянки.		
30.4.	Договір найму (оренди) будівлі та іншої капітальної споруди.		
30.5.	Договір оренди транспортних засобів.		
30.6.	Поняття, елементи та зміст договору лізингу.		
30.7.	Поняття, елементи та зміст договору найму житла.		
30.8.	Договір позички.		
31.	<i>Зобов'язання з договору підряду</i>	4	1
31.1.	Поняття та юридична природа договору підряду.		
31.2.	Елементи договору підряду.		
31.3.	Зміст договору підряду.		
31.4.	Припинення договору підряду.		
32.	<i>Окремі види договору підряду</i>	2	1
32.1.	Договір побутового підряду.		
32.2.	Договір будівельного підряду.		
32.3.	Договір підряду на проведення проектних та пошукових робіт.		
32.4.	Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт.		
33.	<i>Загальна характеристика зобов'язань щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності</i>	1	1
33.1.	Договір як підстава виникнення зобов'язань щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.		
33.2.	Елементи, істотні умови та форму укладення договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.		
34.	<i>Окремі види договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності</i>	2	–
34.1.	Авторський договір.		
34.2.	Ліцензія на використання об'єкта інтелектуальної власності.		
34.3.	Ліцензійний договір.		

34.4.	Договір про створення на замовлення і використання об'єкта права інтелектуальної власності.		
34.5.	Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.		
35.	Зобов'язання з договору комерційної концесії	1	1
35.1.	Поняття та юридична природа договору комерційної концесії.		
35.2.	Елементи, істотні умови та форма договору комерційної концесії.		
35.3.	Зміст договору комерційної концесії.		
35.4.	Підстави та наслідки припинення договору комерційної концесії.		
36.	Загальна характеристика зобов'язань про спільну діяльність	1	–
36.1.	Юридична природа договору про спільну діяльність.		
36.2.	Зміст та припинення договору про спільну діяльність.		
37.	Зобов'язання з договору простого товариства	1	1
37.1.	Поняття, елементи та зміст договору простого товариства.		
37.2.	Види договору простого товариства.		
37.3.	Підстави та наслідки припинення договору простого товариства.		

1. 3. СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Семінарське заняття 1

Тема 28. Зобов'язання з договору купівлі-продажу

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття та юридичні ознаки договору купівлі-продажу.
2. Елементи договору купівлі-продажу:
 - 2.1. Сторони договору купівлі-продажу.
 - 2.2. Істотні умови договору купівлі-продажу.
 - 2.3. Форма договору купівлі-продажу.
3. Зміст договору купівлі-продажу:
 - 3.1. Права та обов'язки продавця.
 - 3.2. Права та обов'язки покупця.
4. Значення гарантійного строку, строку придатності і строку служби у цивільному праві.
5. Цивільно-правова відповідальність сторін за договором купівлі-продажу:
 - 1.1. Заходи (форми) цивільно-правової відповідальності сторін за договором купівлі-продажу.
 - 1.2. Претензії та позови за договором купівлі-продажу.

Ситуативні завдання

Вирішіть задачі:

Задача 1

Між Васильєвою та Кучеренко було укладено договір про намір у майбутньому укласти договір купівлі-продажу квартири (письмовий, не нотаріально посвідчений), відповідно до якого Васильєва передала Кучеренко 1000 доларів США. Пізніше у Васильєвої потреба у купівлі квартири відпала, вона звернулася до Кучеренко з вимогою про повернення авансової суми в розмірі 1000 доларів США, але остання повернути гроші відмовилася, оскільки, на думку Кучеренко, кошти були сплачені як завдаток, а тому поверненню не підлягають.

Васильєва звернулася в суд з позовом до Кучеренко про визнання недійсним договору про наміри укласти договір купівлі-продажу та стягнення коштів, що були передані за договором про наміри укласти договір купівлі-продажу.

Вирішіть спір.

Задача 2

У січні 2019 року Митрофанов звернувся до суду з позовом до Зозулі, приватного нотаріуса Скакуна про розірвання договору купівлі-продажу. В обґрунтування позовних вимог Митрофанов вказував, що 27 липня 2018 року він купив у Зозулі житловий будинок з господарськими спорудами.

Проте після придбання будинку з'ясувалось, що дані технічного паспорту, виготовленого БТІ не відповідають дійсності, а саме: неправильно зазначено рік зведення будинку та хліва, не зазначено про наявність підвального приміщення, неправильно вказано матеріал, з якого збудовано будинок, відсутня у будинку грубка, яка вказана у матеріалах БТІ. Посилаючись на те, що Зозуля порушив умови договору, тобто приховав обставини, які мають істотне значення та факт самовільного переобладнання будинку, Митрофанов звернувся до суду та просив розірвати зазначений договір та стягнути з Зозулі на його користь 15 тис. грн. моральної шкоди та повернути кошти, внесені за будинок у сумі, еквівалентній 3 тис. доларів США.

Які істотні умови договору купівлі-продажу нерухомості? Вирішіть справу.

Задача 3

Подружжя Модол, звертаючись до суду з позовом, вказали, що між ними та відповідачкою Грім фактично був укладений договір купівлі-продажу житлового будинку. Вони зазначали, що досягли згоди з усіх істотних умов договору та частково його виконали. Зокрема, подружжя сплатило вартість будинку, що підтверджується розпискою, а Грім, у свою чергу, передала їм ключі від будинку. Посвідчити договір нотаріально домовились пізніше, після отримання Грім свідоцтва про право на спадщину за законом.

Однак, у подальшому Грім відмовилась нотаріально посвідчувати договір. Тому подружжя Модол просили визнати договір купівлі-продажу даного житлового будинку дійсним з моменту його фактичного укладення та передачі грошей за нього.

Чи визнає суд такий договір купівлі-продажу дійсним? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 4

Між Молдованом та Ковбасюком 23 березня 2019 року було укладено договір купівлі-продажу частини будинку. Роля звернувся до суду про визнання даного договору недійсним, посилаючись на те, що він є власником іншої частини будинку і його переважне право купівлі частки у праві спільної часткової власності порушено, повідомленням його про продаж частини будинку за 3 дні до укладення договору купівлі-продажу між Молдованом та Ковбасюком по телефону.

Вирішіть спір.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: договір купівлі-продажу, продавець, покупець, двосторонній, відплатний, захист від евікції, товар (майно), майнові права, право вимоги, кількість, якість, асортимент, комплект, комплектність, тара (упаковка), гарантійний строк, строк служби, строк придатності, претензії, позовна давність.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на положеннях таких нормативних актів:

Цивільний кодекс України (глава 54);

Господарський кодекс України (глава 30);

Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 30. Ст. 379;

Про приватизацію державного і комунального майна: Закон України від 18.01.2018. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 12. Ст.68

Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України від 22.11.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 5. Ст. 28;

Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції: Закон України від 19.05.2011 р. *Офіційний вісник України*. 2011. № 45. Ст. 1823;

Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контролю за операціями з ними: Закон України від 18.11.1997 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 9. Ст. 34;

Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. *Офіційний вісник України*. 2004. № 30. Ст. 1993;

Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів: Закон України в ред. від 23.12.1997 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 19. Ст. 98;

Про товарні біржі: Закон України від 10.12.1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 10. Ст. 139;

Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23.02.2006 р. *Офіційний вісник України*. 2006. № 13. Ст. 857.

Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.12.2015 року (зі змінами та доповненнями). *Офіційний вісник України*. 2016. № 2. Ст. 721.

Про судову практику розгляду справ про визнання правочинів недійсними: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 06 листопада 2009 року № 9.

Семінарське заняття 2

Тема 28. Зобов'язання з договору купівлі-продажу

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття та істотні умови договору роздрібною купівлі-продажу.
2. Сторони та форма укладення договору роздрібною купівлі-продажу.
3. Особливості укладення договору роздрібною купівлі-продажу. Публічна оферта.
4. Види договору роздрібною купівлі-продажу. Електронні договори купівлі-продажу.
5. Захист прав споживачів за договором роздрібною купівлі-продажу.

Ситуативні завдання

Вирішіть задачі:

Задача 1

У жовтні 2015 року Моргун купив у Дворнікова складний велосипед. У травні 2016 року Моргун попросив Синаєва підготувати (розібрати, почистити) велосипед для поїздки, за що заплатив Синаєву 250 грн. При розборці велосипеда була виявлена тріщина на вилці переднього колеса, а також частковий зрив різьби на зажимному гвинті сидла.

Моргун звернувся до суду з позовом до Дворнікова з вимогою розірвати договір та повернути сплачену суму, а також відшкодувати йому збитки у сумі 250 грн. Дворніков заявив, що по-перше, про виявлені недоліки він сам не знав, по-друге, Моргун не подав йому претензію, а зразу звернувся з позовом до суду, і по-третє, оскільки після покупки велосипеда пройшло більше 6 місяців, то позивач пропустив строк позовної давності.

Яке рішення повинен винести суд?

Задача 2

09.10.2018 року громадянка Черненко придбала у магазині «Світ Хутра» шубу, чорного кольору, з хутра бобра, вартістю 5 400 грн., з гарантійним терміном 6 місяців, що підтверджується товарним чеком. При огляді шуби в магазині недоліків не виявила. З початком сезону Черненко виявила, що шуба була виготовлена з хутра кролика.

09.12.2018 року вона звернулася до магазину з вимогою про повернення коштів, але їй було відмовлено, а відповіді на письмову претензію вона не отримала. Вважаючи, що було

порушено її право на повну та правдиву інформацію про виріб, Черненко звернулася в суд з позовом про розірвання договору купівлі - продажу та повернення коштів.

Вирішіть спір.

Задача 3

16 листопада 2018 року Маковецький купив в універмазі «Л» костюм та черевики, попередньо примірявши їх та уважно оглянувши. Прийшовши додому, Маковецький знову став приміряти костюм, але фасон та колір костюма йому не сподобалися. Порадившись з дружиною, Маковецький вирішив обміняти костюм. Костюм Маковецький більше не одягав. 20 листопада, повертаючись з роботи, він спіткнувся на сходах, а потім виявив, що у одного із нових черевиків відривається підошва. 21 листопада Маковецький прийшов до універмагу з вимогою обміняти костюм, а за черевики повернути гроші.

Продавець обміняти костюм відмовилася, посилаючись на те, що костюм є доброякісним, відповідного розміру та жодних поважних причин для обміну немає. Що стосується черевиків, то вона погодилася їх обміняти на іншу пару.

Які права має покупець у випадку виявлення у придбаному взутті дефектів виробничого характеру? Вирішіть спір.

Задача 4

Осокін 20 травня 2017 року придбав автомобіль «Ланос» у ТОВ «А» з розстрочкою платежу на 2 роки. 20 вересня 2018 року автомобіль був викрадений з подвір'я будинку, в якому проживав Осокін. За фактом крадіжки було порушено кримінальну справу. На період розслідування злочину та розшуку автомобіля Осокін припинив сплату періодичних платежів, а згодом, оскільки автомобіль так і не було знайдено, відмовився їх сплачувати взагалі та зажадав повернення вже сплаченої суми. ТОВ «А», вважаючи дії Осокіна неправомірними, звернулось до суду з позовною заявою про стягнення з нього суми несплачених платежів у розмірі 18 тис. грн. та пені у розмірі 1 325 грн.

Хто несе ризик випадкової загибелі майна за договорами купівлі-продажу у розстрочку? Коли виникає право власності на майно, придбане за договорами купівлі-продажу у розстрочку? Вирішіть справу.

Задача 5

Буров 30 грудня 2018 року придбав у магазині «Мобільні телефони» (ТОВ «С») мобільний телефон Apple iPhone 7 за 12 000 тис. грн. Гарантійний строк на даний телефон був встановлений в 1 рік. Через півроку користування телефоном виявилось, що деякі його функції (доступ до мережі Інтернет, передача даних) не працюють. Після попередньої діагностики телефону у сервісному центрі продавця було встановлено, що телефон потребує гарантійного ремонту, що триватиме 1 місяць. У свою чергу Буров зажадав безоплатного надання йому на час ремонту аналогічного апарату. Але сервісний центр надав йому телефон Хаоті, який не відповідав якісним характеристикам Apple iPhone 7.

Буров звернувся до суду з позовом про стягнення з ТОВ «С» неустойки та моральної шкоди.

Які правила обчислення гарантійних строків? Чи має право Буров на стягнення неустойки? Вирішіть спір.

Задача 6

Працівник заводу КПО Бабушкін купив в універмазі у кредит з розстрочкою платежу на 12 місяців магнітофон, оформив у встановленому порядку «доручення-зобов'язання», у відповідності до якого завод двічі на місяць перераховував універмагу платежі. Потім перерахування припинились. Перевіркою було встановлено, що Бабушкін перейшов на роботу у тролейбусний парк, а магнітофон продав своїй сестрі.

Дирекція універмагу бажає знати:

- а) чи вважається законним продаж ще не оплаченої речі та чи може універмаг витребувати магнітофон від сестри Бабушкіна?
- б) чи можна пред'явити вимоги до заводу КПО з приводу оплати заборгованості, яку бухгалтерія не утримала при остаточному розрахунку з Бабушкіним?
- в) чи діє «доручення-зобов'язання» у відношенні тролейбусного парку, в якому тепер працює Бабушкін?
- г) в якому порядку можна добитися примусового стягнення заборгованості з покупця?

Задача 7

Сидоров купив у меблевому магазині «В» меблі з умовою доставки до дому. Доставка меблів здійснювалась у день купівлі. Під час доставки меблів до дому Сидорова автомобіль, що їх перевозив, потрапив у ДТП та згорів. Разом з автомобілем згоріли й меблі Сидорова.

Сидоров звернувся до магазину з вимогою надати йому інший комплект таких самих меблів. Представник магазину відмовився задовольнити його вимогу, оскільки вини магазину у загибелі меблів немає, крім того ризик випадкової загибелі речей несе їх власник.

З якого моменту виникає право власності на майно, придбане за договором купівлі-продажу? Вирішіть спір.

Задача 8

У супермаркеті Німченко відібрав у візок літрову банку соку, банку маслин, фасовані м'ясні та макаронні вироби, печиво (всього на суму 350 грн.). Прямуючи до каси, Німченко візком зачепив стелаж. Візок перекинувся, скляний посуд (з-під соку та маслин) розбився. Усі інші підібрані продукти виявилися непридатними до споживання. Продавець магазину заявила вимогу про сплату вартості відібраного Німченком товару у сумі 350 грн.

З якого моменту виникає право власності на придбані товари у сфері роздрібної торгівлі? Чи правомірні вимоги представника магазину? Про яке зобов'язання – договірне або недоговірне, - йдеться? Вирішіть спір.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: договір роздрібно-купівлі-продажу, продавець, покупець, споживач, захист від евікції, товар (майно), якість, асортимент, комплект, комплектність, тара (упаковка), гарантійний строк, строк служби, строк придатності, претензії, позовна давність, публічна оферта, розстрочка.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на положеннях таких нормативних актів:

Цивільний кодекс України (глава 54);

Господарський кодекс України (глава 30);

Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 30. Ст. 379;

Про приватизацію державного і комунального майна: Закон України від 18.01.2018. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 12. Ст. 68

Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України від 22.11.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 5. Ст. 28;

Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції: Закон України від 19.05.2011 р. *Офіційний вісник України*. 2011. № 45. Ст. 1823;

Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. *Офіційний вісник України*. 2004. № 30. Ст. 1993;

Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів: Закон України в ред. від 23.12.1997 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 19. Ст. 98;

Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування населення : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.06.2006 р. № 833. *Офіційний вісник України*. № 25. Ст. 1818.

Семінарське заняття 3
Тема 28. Зобов'язання з договору купівлі-продажу
Питання для усного опитування та дискусії

1. Договір поставки:
 - 1.1. *Поняття та юридичні ознаки.*
 - 1.2. *Сторони договору поставки.*
 - 1.3. *Порядок та способи укладення договору поставки. Форма договору.*
 - 1.4. *Істотні умови договору поставки.*
 - 1.5. *Права та обов'язки сторін.*
 - 1.6. *Зміна та припинення договору поставки. Виконання як спосіб припинення договору.*
 - 1.7. *Відповідальність сторін за договором поставки.*
 - 1.8. *Претензії та позови за договором поставки.*
2. Особливості поставки продукції для державних потреб. Оборонне замовлення.
3. Міжнародні правила Інкотермс (2010) як джерело цивільного права в Україні.

Ситуативні завдання

Вирішіть задачі:

Задача 1

Згідно із умовами договору поставки між ТзОВ «Пекар» та фермерським господарством «Зоря» останнє зобов'язувалося поставляти протягом 2-х років по 1 тоні борошна вищого сорту щомісячно. У травні-липні першого року дії договору було поставлено борошно низької якості (згіркле, збите у грудочки). ТзОВ «Пекар» відмовилось від прийомки борошна.

У вересні фермерське господарство «Зоря» поставило 2 тони борошна 2 сорту взамін на 1 тону вищого сорту. Свої дії мотивувало технічною поломкою млина. ТзОВ «Пекар» знов відмовилося від прийняття борошна.

У листопаді цього ж року ТзОВ «Пекар» звернулось до суду з позовною заявою про розірвання договору поставки та відшкодування прямих збитків у сумі 22 400 грн. (затрачених на купівлю борошна в іншого виробника), 45 000 грн. неодержаного прибутку від реалізації хлібобулочних виробів протягом травня-липня та вересня та пені у розмірі 754 грн.

Які права замовника у випадку недопоставки, поставки продукції неналежної якості, прострочення поставки? Вирішіть спір.

Задача 2

ТзОВ при укладенні (в якості покупця) договору поставки з шинним заводом вимагала включити у договір умову про те, що до кожної партії шин, що відпускаються постачальником, повинен додаватись документ з зазначенням номенклатури та розгорнутої технічної характеристики виробів. Обґрунтовувалось це тим, що шинний завод відвантажує конторі шини різних розмірів з різними показниками якості, а відсутність супровідних документів утруднює їх приймання та оприбуткування.

Одночасно ТзОВ пропонувало встановити штраф у розмірі 50 грн. за кожний випадок відвантаження продукції без супровідних документів. Постачальник заперечував проти умови договору, запропонованої ТзОВ, оскільки, на його думку, такого роду обов'язки не передбачені Положенням про поставки продукції і тому не можуть бути накладені на нього і у договорі; а відносно штрафу, то його встановлення у договорі постачальник взагалі вважав неправомірним.

Чи правомірні вимоги покупця? При яких умовах сторони можуть передбачити у договорі штраф за невиконання прийнятих зобов'язань?

Задача 3

26 листопада 2017 року Борсуков уклав договір поставки автомобіля з ТзОВ «Автосоюз». ТзОВ «Автосоюз» зобов'язувалось передати Борсукову автомобіль відповідної комплектації протягом 10 тижнів з дня його виробництва.

Відповідно до умов договору Борсуков сплатив 54 140 грн. одразу, а решту – 429 846 грн. він повинен був сплатити протягом трьох робочих днів з моменту повідомлення про наявність автомобіля для його передачі.

З усної інформації товариства замовлений автомобіль був виготовлений у середині січня 2018 року, однак з 26 березня 2018 року до 8 квітня 2018 року товариство почало ухилятися від надання інформації щодо реального строку поставки автомобіля, а пізніше надало відповідь про неспроможність такої поставки та відмовилось повертати кошти, сплачені Борсуковим.

На підставі цього Борсуков звернувся до суду з позовом про розірвання договору поставки, повернення сплаченої суми та відшкодування моральної шкоди.

Яке рішення прийме суд? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 4

Відділ охорони здоров'я виконавчого комітету Смілянської міської ради уклав з ТОВ «Трейд Інвест Лімітед» договори про поставку виробів медичного призначення.

Після проведення детального огляду поставленої продукції 03.01.2019 року представниками відділу охорони здоров'я Виконавчого комітету Смілянської міської ради було виявлено ряд недоліків продукції, а саме відсутність частини технічної документації, відсутність деяких комплектуючих, а також невідповідність технічним параметрам частини поставленої продукції по договору.

Після відмови ТОВ «Трейд Інвест Лімітед» замінити товар або усунути недоліки, відділ охорони здоров'я Виконавчого комітету Смілянської міської ради подав до суду позов про визнання договору поставки недійсним, оскільки він не був спрямований на реальне настання правових наслідків.

Чи правильний спосіб захисту обрав позивач? Які позиції Великої Палати Верховного Суду щодо ознак фіктивного правочину? Вирішіть спір.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: договір поставки; постачальник; покупець; товар; договір контрактації сільськогосподарської продукції; заготівельник (контрактант); виробник; сільськогосподарська продукція.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на положеннях таких нормативних актів:

Цивільний кодекс України (ст. ст. 712-713);

Господарський кодекс України (ст. ст. 264-274);

Положення про поставки продукції виробничо-технічного призначення і Положення про поставки товарів народного споживання, затверджене Органами влади СРСР 25.07.1988 р. № 888.

Семінарське заняття 4

Тема 28. Зобов'язання з договору купівлі-продажу

Питання для усного опитування та дискусії

1. Договір контрактації сільськогосподарської продукції:

1.1. *Поняття та юридичні ознаки договору контрактації.*

1.2. *Сторони, істотні умови та форма договору контрактації.*

- 1.3. Укладення та виконання договору контрактації.
2. Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу:
 - 2.1. *Поняття та юридичні ознаки договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу.*
 - 2.2. *Сторони, істотні умови та форма договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу.*
 - 2.3. *Укладення та виконання договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу.*
3. Договір міни (бартеру):
 - 3.1. *Поняття та юридичні ознаки договору міни (бартеру).*
 - 3.2. *Сторони, істотні умови та форма договору міни (бартеру).*
 - 3.3. *Особливості укладення та виконання договору міни (бартеру).*

Ситуативні завдання

Вирішіть задачі:

Задача 1

Між фермерським господарством «Світанок» та цукровим заводом був укладений договір на поставку 125 тон цукрового буряка рівними партіями протягом жовтня-листопада 2018 року.

Зібравши урожай, фермерське господарство поставило весь буряк до 25 жовтня 2018 року та стало вимагати збільшення оплати за виконання договору у зв'язку з достроковою поставкою.

Яке значення строків у договорі поставки? Що таке загальні та спеціальні строки у договорі? За яких умов допускається дострокове виконання договору? Вирішіть спір.

Задача 2

Фермерське господарство (ФГ) доставило на м'ясокомбінат 30 голів молодняка крупної рогатої худоби. Комбінат провів убір худоби тільки через 5 днів, причому всі ці дні худоба не отримувала кормів. Внаслідок цього ФГ було завдано шкоди на суму 15 320 грн. від зменшення худобою ваги. На цю суму ФГ оформило позов до м'ясокомбінату та передало його до суду, який повністю задовольнив позов.

М'ясокомбінат у своїй апеляційній скарзі повідомив, що ФГ порушило Положення про порядок укладення та виконання договорів контрактації сільськогосподарської продукції, що виявилось у непогодженні з м'ясокомбінатом графіку доставки худоби, і це лишило комбінат можливості своєчасно прийняти доставлену худобу.

Чи підлягає задоволенню апеляційна скарга м'ясокомбінату? Вирішіть справу.

Задача 3

29 січня 2019 року співробітниками Шепетівського РЕМ було виявлено крадіжку електроенергії у домоволодінні Черкаського шляхом підключення прихованої електророзетки до мереж електропостачальника поза електрولیчильником з використанням електроенергії без обліку та шляхом підключення автотрансформатора до лічильника зі зміною фаз для скручування показів лічильника у зворотній бік.

Які правові наслідки виникають у такій ситуації?

Задача 4

Волинський є власником квартири у м. Хмельницький. Разом з Волинським у квартирі проживає його дружина.

Між АТ «Хмельницьктеплокомуненерго» та Волинським було укладено договір про тепло-, водопостачання та водовідведення зазначеної квартири. У період з 1 листопада 2018 року по 1 жовтня 2019 року утворилась заборгованість по оплаті за тепло-, водопостачання та водовідведення, зокрема: за опалення та підігрів води 7095 гр.80 коп., за воду та водовідведення 868 гр.89 коп.

АТ «Хмельницьктеплокомуненерго» звернулось до суду про солідарне стягнення з Волинського та його дружини заборгованості за тепло-, водопостачання та водовідведення у сумі 7 964 грн. 69 коп., а також судових витрат за розгляд справи у суді.

Хто є стороною у договорі постачання енергії через приєднану мережу? Чи відноситься водовідведення до договорів про постачання енергії через приєднану мережу? Вирішіть справу.

Задача 5

У листопаді 2018 року Ситникова звернулася до суду з позовом до Гедзя про визнання недійсним договору міни від 2 жовтня 2018 року.

В обґрунтування позову Ситникова вказувала, що згідно договору вона обміняла належний їй житловий будинок у м. Ізяславі на належний відповідачу Гедзю житловий будинок у с. Борисів Ізяславського району. Ситникова вважає, що даний договір має бути визнаний недійсним, оскільки вона діяла під впливом помилки щодо об'єктивної оцінки якості та властивостей житлового будинку відповідача, оскільки будинок є необхідним, потребує значного ремонту, відсутній матеріал для опалення будинку у зимовий період.

Яке рішення має винести суд? Чи буде договір міни визнаний недійсним якщо особа, яка вчинила правочин, помилилася щодо обставин, які мають істотне значення?

Задача 6

У березні 2019 року Романюк звернувся до суду з позовом до Шубіна та Якової про визнання договору міни недійсним. Позовні вимоги мотивував тим, що йому на праві власності належать 30% приміщення магазину, а 70% зазначеного приміщення належало Шубіну, який 4 жовтня 2018 року уклав з Яковою договір міни зазначеного приміщення магазину на двокімнатну квартиру.

Романюк, посилається на те, що він є співвласником зазначеного приміщення, тому має переважне право на його придбання, просив визнати договір міни недійсним та перевести на нього права та обов'язки покупця за зазначеним правочином.

Чи буде у даному випадку застосовуватись положення про переважне право купівлі співвласником частини майна, що є об'єктом спільної часткової власності? Яке рішення внесе суд? Для правильної оцінки даної ситуації використовуйте правові позиції Верховного Суду.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу; договір бартеру; бартерний правочин; продавець; покупець.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на вивченні положень наступних нормативних актів:

Цивільний кодекс України (§ 5 гл. 54);

Господарський кодекс України (ст. ст. 275-276);

Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24.06.2004. № 1877-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 49. Ст. 527;

Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003. № 973-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 45. Ст. 363;

Про ринок електричної енергії: Закон України від 13.04.2017 № 2019-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 27-28. Ст. 312

Про альтернативні джерела енергії: Закон України від 20.02.2003 № 555-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 24. Ст. 155

Про нафту і газ: Закон України 12.07.2001 № 2665-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 50. Ст. 262;

Про трубопровідний транспорт: Закон України від 15.05.1996 № 192/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 29. Ст. 139;

Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності: Закон України від 23.12.1998 № 351-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 5-6. Ст. 44.

Семінарське заняття 5

Тема 29. Зобов'язання з договорів дарування, ренти та довічного утримання

Питання для усного опитування та дискусії

1. Договір дарування:
 - 1.1. *Поняття, правова природа та юридичні ознаки договору дарування.*
 - 1.2. *Сторони, істотні умови та форма договору дарування.*
 - 1.3. *Зміст договору дарування.*
 - 1.5. *Відмова від дарування. Розірвання договору дарування.*
2. Особливості окремих різновидів договору дарування:
 - 2.1. *Договір дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому.*
 - 2.2. *Пожертва.*

Ситуативні завдання

Вирішіть задачі:

Задача 1

Царьова є власником 1/4 частини будинку у м. Хмельницькому. Співвласником іншої частини цього будинку є Курочкін.

10 лютого 2019 року у належній Царьовій частині будинку внаслідок порушення правил безпеки при експлуатації опалювальної печі виникла пожежа, якою завдано матеріальну шкоду Курочкіну. У зв'язку з цим останній 28 лютого 2019 року пред'явив позов до Царьової та заявив клопотання про його забезпечення. Ухвалою суду від 13 березня 2019 року постановлено накласти арешт на частину будинку, яка на праві приватної власності належить відповідачці. Однак вона 16 березня того ж року подарувала її своєму сину Баранову, мотивуючи вчинення цього правочину бажанням передати право власності синові та у такий спосіб забезпечити його окремим житлом.

Курочкін подав позов про визнання такого договору дарування недійсним у зв'язку з тим, що: 1) Баранов не проживав у зазначеній частині будинку, 2) не проводяться відновлювальні роботи у пошкодженій частині будинку, 3) Баранов не був повідомлений про наявність судового спору.

Які істотні умови та форма договору дарування нерухомості? Вирішіть справу.

Задача 2

Пешкова 22 травня 2019 року звернулася до суду з позовом, вказавши, що у 2009 році помер її чоловік та після його смерті вона стала єдиним власником квартири за адресою м. Хмельницький, вул. Лікарів Михайлових, 7, кв. 44.

Оскільки Пешкова похилого віку та часто хворіє, вона дозволила проживати разом з нею сім'ї онука Микити, якому на його прохання 20 квітня 2017 року подарувала свою трикімнатну квартиру. Зазначений договір було посвідчено нотаріусом Фесенко. Пешкова вважала, що було укладено договір оренди квартири.

Лише у травні 2018 року Пешкова ознайомилась із копією вказаного договору та зрозуміла, що була обманута, оскільки, будучи при здоровому глузді, не могла підписати договір такого змісту та позбавити себе даху над головою. У зв'язку з цим Пешкова просила на

підставі ст. 230 ЦК України визнати недійсним договір дарування, укладений між нею та онуком Микитою та посвідчений нотаріально.

Вирішіть справу. Свої висновки аргументуйте.

Задача 3

Наришкін подарував своєму знайомому Огіркову 25 квітня 2018 року ПК ASUS P505. Через рік ПК впізнала Крива, в якої цей ПК разом із сумочкою 3 січня 2019 року було викрадено у поїзді Київ-Хмельницький.

Крива звернулася до Хмельницького міськрайонного суду з позовною заявою про витребування від Огіркова та передачі їй зазначеного ПК.

Які наслідки для Нарішкіна матиме рішення суду про витребування від Огіркова та передачі Кривій КПК? Вирішіть справу.

Задача 4

Марія Роїк звернулася до суду з позовом про визнання договору дарування недійсним. Позивачка вказала, що 25 листопада 2018 року помер її син, після смерті якого його дружина Галина Роїк почала оформляти документи для укладення договору дарування, за яким Марія Роїк передавала їй у власність житловий будинок з господарськими спорудами. При цьому колишня невістка (Галина Роїк) обіцяла доглядати Марію Роїк.

Однак, після укладення договору дарування Галина Роїк змінила своє ставлення до неї, почала її ображати, ніякої матеріальної допомоги їй не надавала, взагалі створила нестерпні умови для проживання, через що Марія Роїк вимушена проживати у родичів, доступу до свого житла не має. Крім того, у договорі дарування будинку нотаріус зазначив відповідачку як її дочку, хоча остання не є такою. Позивачка просила визнати договір дарування недійсним, у зв'язку з обманом її зі сторони відповідачки.

Яке рішення прийме суд? Відповідь обґрунтуйте, використовуючи судову практику.

Задача 5

Овсов, Глиба та П'ятак були засновниками ТзОВ. 21 червня 2018 року на загальних зборах засновників, на яких були присутні усі засновники, було прийнято рішення про продаж частини статутного капіталу Шестакову та Семеруку. На підставі цього рішення вони домовилися з Шестаковим про укладення з ним договору купівлі-продажу частки статутного капіталу товариства, відповідно до якого Шестаков придбає 33 % статутного капіталу ТзОВ за 2 млн. доларів США, а Семерук придбає додатково 6,2 % статутного капіталу за 400 тис. доларів США.

Оскільки після прийнятого рішення та досягнення домовленості про укладення договору купівлі-продажу частки статутного капіталу Шестаков не мав можливості внести повністю всю суму, то він запропонував їм до внесення ним коштів укласти з ним договір дарування частки статутного капіталу, де був передбачений його обов'язок передати у майбутньому за це гроші.

2 липня 2018 року між сторонами було укладено договір дарування, однак Шестаков не передав товариству відповідної суми грошей.

У травні 2019 року Овсов, Глиба та П'ятак звернулися до суду з позовом до Шестакова та Семерука про визнання недійсним договору дарування частки статутного капіталу, посилаючись на зазначені обставини та вказуючи на те, що за цим договором обдарований мав здійснити на користь дарувальників дії майнового характеру. Овсов, Глиба та П'ятак вважали, що договір дарування частки статутного капіталу є недійсним та просили задовольнити їх позовні вимоги.

Чи будуть задоволені позовні вимоги Овсова, Глиби та П'ятака? Відповідь обґрунтуйте.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: договір дарування; дарувальник; обдарованийий; дарунок; договір дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому; договір пожертви.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на вивченні положень наступних нормативних актів:

Цивільний кодекс України (глава 55);

Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України від 05.07.2012 № 5073-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 25. Ст. 252;

Про політичні партії в Україні: Закон України від 05.04.2001 № 2365-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 23. Ст.118 (ст. 14-15).

Семінарське заняття 6

Тема 29. Зобов'язання з договорів дарування, ренти та довічного утримання

Питання для усного опитування та дискусії

1. Договір ренти:

1.1. *Поняття, правова природа та юридичні ознаки договору ренти.*

1.2. *Сторони, істотні умови та форма договору ренти.*

1.3. *Зміст договору ренти.*

1.4. *Види договору ренти.*

1.5. *Алеаторність договору ренти.*

1.6. *Зміна та припинення договору ренти.*

2. Договір довічного утримання (догляду):

2.1. *Поняття, правова природа договору та юридичні ознаки договору довічного утримання (догляду).*

2.2. *Сторони договору, істотні умови та форма договору довічного утримання (догляду).*

2.3. *Права та обов'язки сторін за договором довічного утримання (догляду).*

2.4. *Зміна та припинення договору довічного утримання (догляду). Правові наслідки.*

Ситуативні завдання

Вирішіть задачі:

Задача 1

У травні 2019 р. Василичина звернулася з позовом до Дашкової про визнання недійсним договору довічного утримання, укладений її тіткою Журбіною. Свої вимоги вона мотивувала тим, що на момент укладення цього договору її тітка Журбіна знаходилась на обліку у психоневрологічному диспансері, та, на її думку, не могла усвідомлювати значення своїх дій та керувати ними. За цих обставин вона не мала права укласти договір довічного утримання, отже, його слід визнати недійсним.

У судовому засіданні Василичина свої позовні вимоги про визнання договору довічного утримання недійсним підтримала, посилаючись на те, що Журбіна не могла прочитати цей договір та підписати його власноручно, тобто волевиявлення Журбіної не було вільним та не відповідало її внутрішній волі. Суду пояснила, що її тітка Журбіна перебувала на обліку у лікаря окуліста, перенесла операцію по видаленню одного ока, а другим оком бачила погано та не могла власноручно підписати договір довічного утримання.

Відповідач Дашкова позовні вимоги не визнала та пояснила, що вона дійсно раніше, а саме з 1956 р. разом з Журбіною працювала у залізничній лікарні. У лютому 2019 р. вона випадково зустріла Журбіну, яка стала їй скаржитися на своє життя, що вона одинока, потребує

допомоги. Дашкова стала періодично заходити до Журбіної, допомагала їй. Зі слів Журбіної їй відомо, що стосунки з Василишиною Журбіна припинила з 2014 року.

9 квітня 2019 року Журбіна переночувала у Дашкової, тієї ж ночі у Журбіної стався серцевий напад, її відвезли до лікарні, де вона була на лікуванні до 24 квітня 2019 року. На вимогу Журбіної 27 квітня 2019 р. Дашкова разом з чоловіком поїхала до нотаріуса та уклала договір довічного утримання. Журбіна почувала себе нормально. Нотаріус роз'яснив, який правочин укладається, зачитав його. Журбіна власноручно підписала вказаний договір 30 квітня 2019 року. Журбіній стало погано, її відправили до лікарні, де вона й померла.

У якій формі укладається договір довічного утримання? Чому законодавець встановив саме таку форму (незалежно від виду майна, яке передається відчужувачем набувачу)? Які істотні умови договору довічного утримання? Які дії повинен вчинити нотаріус при укладенні особами подібного договору? Вирішіть спір, використовуючи судову практику.

Задача 2

Бузькова 1928 р.н. 28 лютого 2018 року уклала договір довічного утримання з Благодійним фондом «Милість». Договір був нотаріально посвідчений. Згідно умов договору Бузькова передавала у власність Фонду однокімнатну квартиру загальною площею 31 кв.м. та вартістю 200 000 грн., взамін якої Фонд зобов'язувався надавати Бузьковій довічне утримання у вигляді безоплатного подальшого проживання у зазначеній квартирі, щомісячного матеріального забезпечення (продукти харчування, гроші) у розмірі не менш 3000 грн., щоденного прибирання у квартирі, забезпечення лікарськими засобами та виробами медичного призначення щомісячно не менш як на 2000 грн.

10 червня 2019 року Бузькова звернулася до суду з позовною заявою про розірвання договору довічного утримання, оскільки Фонд, починаючи з січня 2019 року перестав надавати матеріальне забезпечення у встановленому розмірі. Фонд подав зустрічний позов про визнання за ним права власності на частину квартири.

Чи може бути юридична особа у формі благодійної організації набувачем за договором довічного утримання? З якого моменту у набувача виникає право власності на об'єкт договору? Вирішіть справу.

Задача 3

Медведева звернулася до суду з позовною заявою про розірвання договору довічного утримання. У судовому засіданні з'ясувалося, що набувач за договором — Черкезов щомісячно сумлінно надавав Медведєвій утримання у вигляді їжі, оплачував комунальні послуги та витрати на лікування. Медведева не заперечувала цього факту, але просила договір розірвати, оскільки у неї з відповідачем склалися особисті неприємні стосунки та вона не бажає надалі одержувати будь-які кошти від неприємної їй людини.

Чи є підстави для розірвання договору? Вирішіть спір, використовуючи судову практику.

Задача 4

У вересні 2019 року Шустова звернулася до суду з позовом про визнання дійсним договору довічного утримання.

Позивач зазначила, що вона разом зі двома неповнолітніми дітьми з 2017 року проживала у будинку свого вітчима Сімченка.

Сімченко мав намір за договором довічного утримання передати їй у власність вказаний житловий будинок.

10 листопада 2017 року вона з Сімченком звернулася до нотаріуса для посвідчення укладеного між сторонами у письмовій формі договору довічного утримання. Однак нотаріус відмовив у посвідченні такого договору у зв'язку з тим, що Сімченко не мав правовстановлюючих документів на житловий будинок.

Через два роки за вироком суду Сімченко був засуджений до трьох років позбавлення волі, де невдовзі і помер.

Посилаючись на те, що договір довічного утримання не було посвідчено нотаріально, однак Сімченко мав викласти таку домовленість у відповідній формі, Шустова на виконання досягнутої з ним домовленості забезпечувала його продуктами харчування, надавала грошову допомогу, підтримувала житловий будинок у належному стані, відвідувала його в установі відбування покарань, поховала його за власний рахунок. Позивачка просила суд визнати договір довічного утримання, укладений 10 листопада 2017 року, дійсним.

Чи буде такий договір визнаний дійсним? Для розв'язання задачі проаналізуйте:

- ч. 2 ст. 220 ЦК України,
- *Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затверджений наказом Міністру від 22.02.2012 року (Офіційний вісник України. — 2012. — № 17. — Ст. 632);*
- *Постанову Пленуму Верховного Суду України «Про практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними» від 6 листопада 2009 року;*
- *правові позиції Верховного Суду України.*

Задача 5

У лютому 2019 року Буранов звернувся до суду з позовом до Старовойтової про визначення порядку виконання зобов'язань за договором довічного утримання, посилаючись на те, що 21 вересня 2018 року між ним та відповідачкою було укладено договір довічного утримання. За умовами цього договору Старовойтова передала йому у власність житловий будинок, а він зобов'язався її довічно утримувати та доглядати. Грошова оцінка видів матеріального забезпечення визначена у сумі 3000 грн. на місяць. Однак протягом останніх тижнів відповідачка своїми діями ускладнює виконання ним зобов'язань за договором.

Позивач просив визначити частину приміщення будинку, в якій має жити Старовойтова, а також визначити конкретно усі види матеріального забезпечення та догляду, якими він має забезпечувати відповідачку.

У березні 2019 року Старовойтова звернулася до суду з позовом про розірвання договору довічного утримання від 21 вересня 2018 року, посилаючись на те, що Буранов не виконує умови цього договору.

Рішенням міськрайонного суду від 27.03.2019 р. позов Старовойтової задоволено, а у задоволенні позову Буранова відмовлено.

Рішенням апеляційного суду від 18.06.2019 р. скасовано рішення районного суду, ухвалено нове рішення, яким задоволено позов Буранова, а Старовойтовій у задоволенні позовних вимог відмовлено.

У касаційній скарзі Старовойтова просить скасувати рішення апеляційного суду та залишити у силі рішення суду першої інстанції, посилаючись на порушення апеляційним судом норм матеріального та процесуального права.

Яке рішення прийме суд касаційної інстанції? Відповідь обґрунтуйте.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: договір ренти; одержувач ренти; платник ренти; відплатна рента; безоплатна рента; строкова рента; безстрокова рента; рентні платежі; договір довічного утримання (догляду); відчужувач майна; набувач майна.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на вивченні положень наступних нормативних актів:

Цивільний кодекс України (глава 56-57);

Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>

Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України від 22.02.2012 р. № 296/5. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12>

Порядок вчинення нотаріальних дій посадовими особами органів місцевого самоврядування: Затверджений Наказом Міністерства юстиції України від 11.11.2011 р. № 3306/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1298-11#Text>

Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 р. № 164. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/164-2022-п#Text>

Семінарське заняття 7

Тема 30. Зобов'язання з договорів найму (оренди), лізингу та позички

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття, правова природа та юридичні ознаки договору найму (оренди).
2. Елементи договору найму (оренди):
 - 2.1. *Сторони договору найму (оренди).*
 - 2.2. *Істотні умови договору найму (оренди).*
 - 2.3. *Форма договору найму (оренди).*
3. Зміст договору найму (оренди):
 - 3.1. *Права та обов'язки наймодавця.*
 - 3.2. *Права та обов'язки наймача.*
4. Припинення договору найму (оренди).
5. Договір прокату:
 - 5.1. *Поняття та сторони договору прокату.*
 - 5.2. *Істотні умови та форма договору прокату.*
 - 5.3. *Припинення договору прокату.*
 - 5.4. *Особливості прокату технічних засобів.*

Ситуативні завдання

Вирішіть задачі:

Задача 1

Петров уклав з Івасюком договір оренди гаражу, який належить на праві приватної власності Івасюку, строком на три роки. Внаслідок сильної бурі гараж був пошкоджений настільки, що загрожував обвалом, а для його відновлення та використання за призначенням необхідно було терміново провести роботи з капітального ремонту.

Петров звернувся до Івасюка з проханням здійснити такий ремонт. Івасюк відмовився, посилаючись на те, що у погіршенні технічного стану будівлі його вини немає. Петров здійснив зазначений капітальний ремонт за власний рахунок та зарахував ці витрати у рахунок орендної плати. Івасюк звернувся до суду з позовом про стягнення з Петрова сум, зарахованих ним у рахунок орендної плати.

Чи правильні дії Петрова? Чи підлягають задоволенню позовні вимоги Івасюка? Хто несе ризик випадкової загибелі (пошкодження) речі? Вирішіть справу.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: договір найму (оренди), наймодавець (орендодавець), наймач (орендар), індивідуально-визначена річ, майнові права, тимчасове користування.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на вивченні положень наступних нормативних актів:

Цивільний кодекс України (глава 58);

Господарський кодекс України (ст. ст. 283-291).

Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>

Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України від 22.02.2012 р. № 296/5. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12>

Порядок вчинення нотаріальних дій посадовими особами органів місцевого самоврядування: Затверджений Наказом Міністерства юстиції України від 11.11.2011 р. № 3306/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1298-11#Text>

Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 р. № 164. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/164-2022-п#Text>

Семінарське заняття 8

Тема 30. Зобов'язання з договорів найму (оренди), лізингу та позички

Питання для усного опитування та дискусії

1. Договір найму (оренди) земельної ділянки:
 - 1.1. *Поняття та сторони договору найму (оренди) земельної ділянки.*
 - 1.2. *Істотні умови та форма найму (оренди) земельної ділянки.*
 - 1.3. *Зміст договору найму (оренди) земельної ділянки.*
 - 1.4. *Підстави припинення договору найму (оренди) земельної ділянки.*
2. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди:
 - 2.1. *Поняття та форма договору найму будівлі або іншої капітальної споруди.*
 - 2.2. *Істотні умови договору найму будівлі або іншої капітальної споруди.*
3. Договір найму житла згідно ЦК України.
4. Договір найму (оренди) транспортного засобу:
 - 4.1. *Поняття та форма договору найму (оренди) транспортного засобу.*
 - 4.2. *Особливості договору оренди транспортного засобу з екіпажем та без екіпажу.*
5. Договір оренди державного та комунального майна:
 - 5.1. *Поняття, правове регулювання та юридичні ознаки договору оренди державного та комунального майна.*
 - 5.2. *Сторони договору оренди державного та комунального майна.*
 - 5.3. *Істотні умови договору. Об'єкти державної та комунальної власності, які можуть (не можуть) бути об'єктом оренди.*
 - 5.4. *Форма та порядок укладення договору оренди державного та комунального майна.*

Ситуативні завдання

Вирішіть задачі:

Задача 1

Між ТзОВ «Довіра» та студентом 3-го курсу ХУУПу був укладений договір побутового найму (прокату) телевізору «LG» та холодильника «Мінськ». Згідно умов договору майно було передано у користування терміном з 1 жовтня 2018 року по 30 травня 2019 року з оплатою за користування ними у розмірі 350 грн. щомісяця. Проте 1 червня 2019 року зазначені предмети не були повернуті.

Але вже 10 вересня 2019 року студент звернувся до ТзОВ «Довіра» з пропозицією продовжити термін дії зазначеного договору ще на 9 місяців та запропонував оплатити перебування у нього телевізора та холодильника влітку у розмірі ¼ орендної плати, оскільки він ними не користувався.

ТзОВ «Довіра» відмовилося від запропонованих умов та поставило вимогу про повернення переданого у прокат майна та відшкодування завданих збитків у повному обсязі, у тому числі й упущеної вигоди.

Яким чином обрахувати розмір упущеної вигоди ТзОВ «Довіра»? Чи має право позивач вимагати її повернення? Вирішіть спір.

Задача 2

Між ТзОВ «Каскад» та підприємцем Собчаком у червні 2018 року було укладено договір оренди, згідно з яким ТзОВ (орендодавець) передало підприємцю (орендарю) у тимчасове оплатне володіння та користування нежитлове приміщення загальною площею 200 м. кв. А у серпні 2018 року орендар в очікуванні дощової осені перекрив дах будівлі, в якій знаходився предмет оренди, металочерепицею, перед цим поставивши до відома орендодавця про свої наміри листом від 25 липня 2018 року.

У травні 2019 року після закінчення терміну дії договору оренди Собчак пред'явив ТОВ «Каскад» вимогу про компенсацію вартості нового даху. Але ТОВ «Каскад» відмовився, мотивуючи тим, що заміна даху була власною ініціативою Собчака.

Які правові наслідки припинення або розірвання договору оренди? Як вирішується питання права власності на поліпшення предмету оренди? Чим відрізняється поліпшення предмету договору оренди від його ремонту (поточного, капітального)? Вирішіть справу.

Задача 3

20 липня 2018 року ТзОВ «Карат» (в якості орендаря) уклало з Регіональним відділенням Фонду державного майна України у Хмельницькій області (в якості орендодавця) договір найму цілісного майнового комплексу птахофабрики вартістю 12 млн. 614 тис. грн. строком на 49 років.

У червні 2019 року під час сильної зливи птахофабрика згоріла. Як було встановлено експертизою, причиною загоряння був удар блискавки. Регіональне відділення Фонду державного майна України звернулося до ТОВ «Карат» з вимогою про відшкодування вартості об'єкта оренди. Але ТОВ «Карат» відмовилось, посилаючись на те, що ризик випадкової загибелі майна несе його власник.

Хто несе ризик випадкової загибелі майна за договором оренди? Які істотні умови договору оренди державного майна? Вирішіть справу. Використайте Закон України «Про оренду державного та комунального майна».

Задача 4

Між Управлінням комунального господарства виконкому Хмельницької міської ради (наймодавець) та ТзОВ «Орагон» (орендар) 20 серпня 2018 року укладено договір оренди складських приміщень площею 2 тис. кв. м. строком на 9 років. Актами перевірки використання орендованого майна (від 5 лютого 2019 року та 21 квітня 2019 року) було зафіксоване фактичне невикористання приміщень.

Управління комунального господарства виконкому Хмельницької міської ради 2 травня 2019 року звернулось до суду з позовною заявою про розірвання договору та повернення майна у зв'язку з його невикористанням.

Відповідач у судовому засіданні пояснив, що орендна плата сплачується ним вчасно та у повному обсязі та підтвердив тимчасове невикористання приміщень, але зазначив, що всі інші умови договору виконуються.

Які підстави розірвання договору оренди? Вирішіть справу.

Задача 5

У серпні 2019 року Першин (орендодавець) звернувся до суду з позовом до Друженка (орендаря) про розірвання договору оренди, відшкодування матеріальної та моральної шкоди, посилаючись на те, що 6 квітня 2019 року між ними було укладено договір оренди трактора К-701 строком на один рік та орендною платою в розмірі 13 тис. грн. щомісяця.

17 травня 2019 року позивачу стало відомо, що трактор знаходиться без догляду, у технічно несправному стані та розукомплектований, що підтверджується актом державного інспектора Держтехнагляду від 25 травня 2019 року. Борг відповідача з орендної плати становить 39 тис. грн. Матеріальна шкода внаслідок розукомплектування та доведення трактора до технічно несправного стану складає: вартість мосту - 55 тис. грн., ручного гальма - 2 900

грн., шини 720/665 ФД№12 - 22 945 грн., НШ-100А-3л - 446 грн., НШ-71В-3л - 443 грн., сільфонів - 416 грн., ТНВД - 7 тис. грн., усього на суму 89 150 грн. Зазначеними діями відповідача йому нанесено моральну шкоду. Просив стягнути з відповідача на його користь 128 150 грн. матеріальної шкоди, 15 тис. грн. моральної шкоди та розірвати договір оренди.

Яке рішення прийме суд? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 6

Ларіна знаходилась у фактичних шлюбних відносинах з Оришком, вела з ним спільне господарство та проживала з ним в однокімнатній квартирі, яка належала до державного житлового фонду. Разом з ними проживала їх спільна неповнолітня донька, яка носила прізвище Оришка та у свідоцтві про народження якої Оришко був записаний її батьком.

Ларіна та її донька у квартирі прописані (зареєстровані) не були, оскільки ЖЕК відмовив їм у цьому, мотивуючи недостатньою площею квартири.

Через 10 років спільного проживання Оришко помер. Міськвиконком подав позов до міського суду про виселення Ларіної та її доньки, які «самовільно зайняли квартиру». Позов був задоволений. Адвокат Ларіної подав апеляційну скаргу до апеляційного суду.

Яке рішення повинен прийняти суд? Які докази повинні бути ним прийняті до уваги? Чи правомірно відмовив ЖЕК у приписці (реєстрації)? Дайте відповіді на запитання. Аргументуйте.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: договір прокату, договір найму (оренди) земельної ділянки, договір найму будівлі або іншої капітальної споруди, договір найму житла, договір найму (оренди) транспортного засобу, оренда з екіпажем, оренда без екіпажу, договір оренди державного та комунального майна; орендодавець; орендар; договір лізингу; фінансовий лізинг; прямий і непрямий лізинг; лізингодавець; лізингоодержувач; договір позички; позичкодавець; користувач.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на вивченні положень наступних нормативних актів:

Цивільний кодекс України (§2 глави 58);

Житловий кодекс УРСР: Закон України від 30.06.1983 № 5464-Х. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1983. № 28. Ст. 573;

Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 3-4. Ст.27.

Про оренду державного та комунального майна: Закон України від 03.10.2019. № 157-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 4. Ст. 25;

Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу: Закон України 07.02.2002 № 3065-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 30. Ст. 205;

Про господарську діяльність у Збройних Силах України: Закон України від 21.09.1999 № 1076-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 48. Ст. 408;

Про оренду землі: Закон України 6.10.1998 № 161-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 46. Ст. 280;

Про затвердження Порядку реєстрації договорів оренди земельної частки (паю): Постанова КМУ від 24.01.2000 № 119. *Офіційний вісник України*. 2000. № 4. Ст.113;

Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України 01.07.2004 № 1952-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 51. Ст. 553;

Про затвердження Методичних рекомендацій Міністерства юстиції України стосовно державної реєстрації права користування (найму, оренди) будівлею або іншими капітальними

спорудами, їх окремими частинами: Наказ Мін'юсту України від 13.10.2010 р. № 2500/5. Податки та бухгалтерський облік. 2010. № 87.

Семінарське заняття 9

Тема 30. Зобов'язання з договорів найму (оренди), лізингу та позички

Питання для усного опитування та дискусії

1. Договір лізингу:
 - 1.1. *Поняття та юридичні ознаки договору лізингу.*
 - 1.2. *Сторони договору лізингу.*
 - 1.3. *Істотні умови та форма договору лізингу.*
 - 1.4. *Види лізингу.*
 - 1.5. *Права та обов'язки сторін за договором лізингу.*
 - 1.6. *Підстави та наслідки припинення договору лізингу.*
2. Договір безоплатного користування майном (позички):
 - 2.1. *Поняття та юридичні ознаки договору позички.*
 - 2.2. *Істотні умови та форма договору позички.*
 - 2.3. *Підстави та наслідки припинення договору позички.*

Ситуативні завдання

Вирішіть задачі:

Задача 1

Ракітін 19 березня 2019 року на підставі договору позички передав Горобцю коня з возом для сільськогосподарських потреб. Кінцевим терміном повернення коня за домовленістю сторін було визначено момент виконання Горобцем сільськогосподарських робіт, але не пізніше 1 квітня 2016 року.

25 березня 2019 року Ракітін звернувся до Горобця з вимогою про повернення коня у зв'язку з виконанням останнім всіх сільськогосподарських робіт. Але Горобець відмовився повернути коня, повідомивши, що йому ще залишилось перевезти дрова.

Яка форма договору позички? Хто може бути стороною договору позички? Вирішіть справу.

Задача 2

У травні 2019 року Третякова пред'явила позов до Дружка про визнання договору лізингу дійсним. Посилалась на те, що між нею та відповідачем була досягнута домовленість щодо передачі йому у лізинг терміном на 30 місяців легкового автомобіля марки Тайота, про що 20 лютого 2019 року підписано відповідний договір. У цей же день відповідачу було передано автомобіль, підписано акт його передачі, узгоджено графік та розмір оплати лізингових платежів. Проте посвідчити вказаний договір у нотаріальній конторі відповідач відмовився.

Позивач Третякова вважає, що відповідач безпідставно відмовився від нотаріального посвідчення договору лізингу, який в основному виконаний обома сторонами, тому просила визнати його дійсним.

Чи буде такий договір визнаний дійсним? Яка форма договору лізингу?

Задача 3

У серпні 2019 року Фірц та П'яточкін звернулися до суду з позовом до Шубіної про відшкодування матеріальної шкоди та стягнення доходу від безпідставно набутого майна.

В обґрунтування своїх вимог вказали, що вони є співвласниками нежитлового приміщення площею 124,5 кв.м. У 2016 році позивачі здійснили капітальний ремонт вказаного приміщення.

7 листопада 2016 року Фірц без згоди П'яточкіна уклав із Шубіною договір оренди приміщення строком на 11 місяців. Рішенням суду від 1 грудня 2017 року даний договір

визнано недійсним, відповідачку зобов'язано звільнити займане нею нежиле приміщення. Однак лише 13 червня 2018 року відповідачка під час примусового виконання судового рішення звільнила приміщення.

У зв'язку з тим, що Шубіна безпідставно володіла нерухомістю та привела дане нежиле приміщення до непридатного для експлуатації стану, позивачі просили стягнути на їх користь 34 507 гривень спричиненої матеріальної шкоди та 99 600 гривень у рахунок безпідставно отриманих доходів.

Яке рішення має прийняти суд? Чи буде задоволений позов Фірца та П'яточкіна? Чи правомірно суд визнав договір оренди недійсним?

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: договір оренди державного та комунального майна; орендодавець; орендар; договір лізингу; фінансовий лізинг; прямий і непрямий лізинг; лізингодавець; лізингоодержувач; договір позички; позичкодавець; користувач.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на вивченні положень наступних нормативних актів:

Цивільний кодекс України (глава 58, 60);

Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI;

Про фінансовий лізинг: Закон України від 04.02.2021 р. № 1201-IX. *Офіційний вісник України*. № 22. 2021. Ст. 976.

Семінарське заняття 10-11

Тема 31. Зобов'язання з договору підряду

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття, правове регулювання та юридичні ознаки договору підряду.
2. Сторони, істотні умови договору підряду.
3. Форма договору підряду та способи його укладення.
4. Поняття та значення проектно-кошторисної документації.
5. Права та обов'язки сторін за договором підряду.
6. Множинність осіб в договорі підряду та залучення для виконання договору третіх осіб.
7. Відповідальність сторін за договором підряду та припинення договору.

Ситуативні завдання

Вирішіть задачі:

Задача 1

Будівельники Олексієнко та Волошин домовились з Петровим про будівництво для нього дачі. Вартість робіт, строк виконання були визначені у письмовому документі, який сторони назвали «трудоий договір». Матеріали для будівництва зобов'язувався надати Петров до 10 травня. Сторони розпочали роботи своєчасно і вже 28 травня майже усі роботи були завершені.

Вони повідомили замовника Петрова про те, що 30 травня просять його приїхати для прийняття роботи. 29 травня залишилось повісити ворота. У ніч з 28 на 29 травня внаслідок землетрусу дачу було повністю зруйновано. Петров приїхав ранком 2 червня для прийняття роботи та відмовився оплатити їх виконання, вимагаючи від Олексієнка та Волошина безоплатно збудувати нову дачу з власних матеріалів.

Хто несе ризик випадкового знищення (пошкодження) предмету договору підряду? Проаналізуйте ситуацію та вирішіть спір. Чи зміниться рішення суду, якщо Петров прийняв предмет договору частково (будівельникам залишилося повісити ворота), і внаслідок землетрусу дачу було повністю зруйновано?

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: договір підяду, підрядник, замовник, субпідрядник, генеральний підрядник, проектно-кошторисна документація, ризик підрядника.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на положеннях таких нормативних актів:

Цивільний кодекс України (глава 61);

Про захист прав споживачів: Закон України від від 12.05.1991 № 1023-ХІІ;

Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII.

Семінарське заняття 12-13

Тема 32. Окремі види договору підяду

Питання для усного опитування та дискусії

1. Договір побутового підяду:

1.1. *Поняття та сторони договору побутового підяду.*

1.2. *Істотні умови та форма договору побутового підяду.*

1.3. *Зміст договору побутового підяду. Відповідальність сторін за договором побутового підяду.*

1.4. *Припинення договору договору побутового підяду.*

2. Договір будівельного підяду:

2.1. *Поняття та сторони договору будівельного підяду.*

2.2. *Істотні умови договору будівельного підяду.*

2.3. *Форма та способи укладення договору будівельного підяду.*

2.4. *Особливості відповідальності за договором будівельного підяду.*

3. Договір підяду на проектні та пошукові роботи:

4. Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт.

Ситуативні завдання

Вирішіть задачі:

Задача 1

Незадовго до закінчення робочого дня до майстерні з ремонту годинників завітали працівники місцевої лікарні. У майстерні знаходився завідувач Смирнов, добре знайомий відвідувачам. Один з них, громадянин Іванов, передав свій годинник громадянину Смирнову для ремонту. Той, оглянувши годинник, повідомив, що ремонт буде коштувати 100 грн. У зв'язку з тим, що майстерня вже закривалася, Смирнов прийняв годинник, але не видав одразу власникові відповідної квитанції, а пообіцяв, що видасть її вранці наступного дня.

Ранком Смирнов повідомив, що годинник випадково розбився: Смирнов поклав його до шухляди з інструментами, а учень майстерні Чорнявий випадково кинув туди ж металевий інструмент та пошкодив годинник. Вартість ремонту тепер буде складати не 100, а 200 грн.

Власник зажадав від майстерні та особисто від її завідувача відшкодування вартості годинника. Директор підприємства, до складу якого входила майстерня, з приводу вимог власника годинника повідомив, що відповідальність у даному випадку майстерня не несе, оскільки жодних правових відносин між нею та власником годинника не виникло.

Охарактеризуйте форму договору побутового підяду. Як слід вирішити даний спір? Чи зміниться рішення суду, якщо Іванов передав годинник Смирнову для ремонту без свідків?

Задача 2

Петраков 20 грудня отримав з пральні чотири сорочки. 28 грудня він розгорнув сорочки та побачив на комірці трьох сорочок брудні плями. У той же день він звернувся у пральню з проханням перепрати та переprasувати сорочки. Приймальниця відмовилась виконати прохання. Завідувача приймальним пунктом, до якої звернувся Петраков, заявила, що оскільки недоліки у роботі були явними та замовник про них не повідомив одразу при отриманні сорочок, він тим самим позбавив себе права заявити про недоліки у роботі у подальшому, тим більше, що пройшло вже більше тижня. Петраков написав скаргу до об'єднання «Міські пральні».

Яку відповідь об'єднання повинно дати Петракову? Можливо йому варто звернутися до суду? Дайте каліфікрвану конультацію.

Задача 3

Генпідрядник-трест приступив до робіт зі спорудження інженерного корпусу для виробничого об'єднання та виявив ряд грубих помилок у проектній документації. У зв'язку з цим трест призупинив роботи та висунув вимогу до замовника про внесення необхідних виправлень у проектну документацію, а також про відшкодування йому збитків, що виникли у зв'язку з простоем робочих та будівельної техніки.

Як у даній ситуації повинен поступити замовник? Який діючий порядок внесення змін у затверджену проектно-кошторисну документацію?

Задача 4

У жовтні 2018 року Сьомін, звернувшись до суду з позовом, зазначив, що згідно з договором про дольове інвестування у житлове будівництво від 25 жовтня 2019 року, укладеним між ним та АТ “Оконтант”, він виконав взяті на себе зобов'язання та сплатив товариству 100 відсотків вартості об'єкта інвестування, однак АТ “Оконтант” відмовляється передати йому у власність житлове приміщення, а вимагає додаткової сплати грошових коштів.

Посилаючись на викладене, позивач просив визнати за ним право власності на вказане житлове приміщення, стягнути з АТ “Оконтант” неустойку за несвоєчасне виконання зобов'язання у розмірі 429 630 грн. та 5 тис. грн. на відшкодування моральної шкоди.

Які істотні умови договору будівельного підряду? Чи буде даний договір вважатись договором будівельного підряду? Чи підлягає сплаті неустойка та відшкодування моральної шкоди? Відповідь обгрунтуйте.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: договір побутового підряду, договір будівельного підряду, договір підряду на проектні та пошукові роботи, договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт, підрядник, замовник, субпідрядник, генеральний підрядник, проектно-кошторисна документація, ризик підрядника.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на положеннях таких нормативних актів:

Цивільний кодекс України (§2-3 глави 61 ЦК України);

Про архітектурну діяльність: Закон України від 20.05.1999 № 687-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. № 31. 1999 р. ст. 246.

Про затвердження правил побутового обслуговування населення: Постанова КМУ від 16.05.1994 № 313, (редакція від 17.01.2014);

Інструкція щодо надання послуг з ремонту, пошиття та в'язання трикотажних виробів, затверджена наказом Українського союзу об'єднань, підприємств і організацій побутового обслуговування населення від 27.08.2000 № 20;

Інструкція щодо надання послуг з ремонту і пошиття взуття, затверджена наказом Українського союзу об'єднань, підприємств і організацій побутового обслуговування населення від 27.08.2000 № 20;

Інструкція щодо надання послуг з ремонту побутової радіоелектронної апаратури, затверджена наказом Українського союзу об'єднань, підприємств і організацій побутового обслуговування населення від 27.08.2000 № 20;

Про затвердження Порядку гарантійного ремонту (обслуговування) або гарантійної заміни технічно складних побутових товарів: Постанова КМУ від 11.04.2002 № 506;

Про затвердження Правил надання послуг з технічного обслуговування і ремонту колісних транспортних засобів: Наказ Мінінфраструктури 28.11.2014 № 615.

Семінарське заняття 14

Тема 33. Загальна характеристика зобов'язань щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності

Тема 34. Окремі види договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності

Питання для усного опитування та дискусії

1. Загальна характеристика зобов'язань щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.
2. Поняття, юридичні ознаки та елементи авторських договорів та договорів про передачу суміжних прав.
3. Особливості укладення та виконання авторських договорів та договорів про передачу суміжних прав.

Ситуативні завдання

Вирішіть задачі:

Задача 1

Композитор разом з поетом створили декілька весільних пісень, які були виконані у концертному залі. Видавництво звернулось до авторів з пропозицією про видання цих пісень.

З ким повинен бути укладений цей договір, якщо видавництво має намір водночас видати ноти з текстом, а також ноти та текст окремо? Які види співавторства передбачає законодавство?

Задача 2

Колектив авторів уклав договір з видавництвом про видання їх підручника. Видавництво провело значну роботу по підготовці підручника до видавництва та сплатило авторам 60% винагороди. Проте через відсутність коштів випуск підручника у світ був переданий приватній фірмі. Автори встановили, що рукопис цією фірмою був втрачений.

Автори цікавляться: 1) Чи мало право видавництво без їх згоди передавати видання підручника фірмі? 2) До кого вони можуть адресувати вимоги про захист своїх прав?

Задача 3

Бородін, Ляшенко, Горбулін звернулися до суду з позовом, у якому просять: 1) визнати неукладеним авторський договір від 15 травня 2019 року, укладений між позивачами та ТзОВ «Гімназія»; 2) заборонити відповідачу у подальшому будь-яким чином використовувати літературний твір «Біологія. Підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів» (авт.. Бородін, Ляшенко, Горбулін); 3) стягнути з відповідача на користь позивачів у повному обсязі доход, отриманий внаслідок порушення їх авторського права у розмірі 2300000 гривень.

В обґрунтування позовних вимог позивачі зазначили, що у 2019 році позивачі спільною неподільною працею створили літературний твір «Біологія. Підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів», що є об'єктом авторського права. 15 травня 2019 року між позивачами та відповідачем був підписаний авторський договір, згідно з умовами якого позивачі зобов'язалися передати відповідачу рукопис твору та всі права на його використання

українською та російською мовами на території України. На виконання зазначених вимог договору автори передали відповідачу оригінал-макет твору.

У зазначеному договорі не було визначено розмір та порядок виплати авторської винагороди, а зазначено лише, що вартість авторського гонорару буде визначатися додатковими домовленостями, тобто не визначені обов'язкові істотні умови договору. Таким чином, є всі підстави для визнання авторського договору неукладеним.

Але відповідач протягом останніх років систематично використовував твір шляхом його опублікування, відтворення та розповсюдження. Весь цей час позивачі неодноразово зверталися до відповідача з пропозиціями укласти відповідний договір у законний спосіб, але відповідач ігнорував зазначені вимоги, продовжував використовувати твір, не сплачуючи позивачам жодної авторської винагороди, що є порушенням авторського права позивачів. Позивачі вважають за необхідне заявити вимоги про стягнення з відповідача отриманого ним доходу у повному обсязі, враховуючи багаторічне протиправне використання твору позивачів, його видання у значній кількості.

Які істотні умови авторського договору? Чи буде позов задоволений? Відповідь обґрунтуйте.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: зобов'язання щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, авторський договір, договір про передачу суміжних прав, автор, твір, паушальний платіж, роялті.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на положеннях таких міжнародних договорів:

Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 24.07.1971. Всесвітня організація інтелектуальної власності. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051#Text

Всесвітня конвенція про авторське право від 06.09.1952. Організація об'єднаних націй з питань освіти, науки та культури. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_052#Text

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на положеннях таких нормативних актів:

законів України:

Цивільний кодекс України (глава 75).

Про авторське право і суміжні права: Закон України від 01.12.2022. № 2811-IX. *Офіційний вісник України*. 2023. № 3. Ст. 196.

Про медіа: Закон України від 13.12.2022 р. № 2849-IX. *Офіційний вісник України*. 2023. № 3. Ст. 205.

Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 7.06.1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 36. Ст. 164;

Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 12. Ст. 64;

Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України від 5.07.1994 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 31. Ст. 286;

Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 29. Ст. 377;

Про інформацію: Закон України від 2.10.1992 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48. Ст. 650;

Про кінематографію: Закон України від 13.01.1998 р. *Офіційний вісник України*. 1998. № 6. Ст. 205.

Семінарське заняття 15

Тема 34. Окремі види договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності

Тема 35. Зобов'язання з договору комерційної концесії

Питання для усного опитування та дискусії

1. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності:
 - 1.1. *Поняття та значення ліцензії.*
 - 1.2. *Види ліцензій.*
2. Ліцензійний договір:
 - 2.1. *Поняття та юридичні ознаки ліцензійного договору.*
 - 2.2. *Сторони ліцензійного договору.*
 - 2.3. *Істотні умови та форма ліцензійного договору.*
 - 2.4. *Зміст ліцензійного договору.*
 - 2.5. *Припинення ліцензійного договору.*
 - 2.6. *Види ліцензійних платежів.*
3. Договір комерційної концесії (франчайзингу):
 - 3.1. *Поняття, сторони, істотні умови та форма договору комерційної концесії (франчайзингу).*
 - 3.2. *Зміст договору комерційної концесії (франчайзингу).*
 - 3.3. *Припинення договору комерційної концесії (франчайзингу).*
 - 3.4. *Договір комерційної субконцесії.*

Ситуативні завдання

Вирішіть задачі:

Задача 1

Троє конструкторів-винахідників створили корисну модель «Пристрій для демонтажу шин» та одержали патент. Співвласники патенту на цю модель одержали від акціонерного товариства пропозицію про продаж патенту. Двоє з трьох співвласників висловили бажання продати його на умовах, запропонованих акціонерним товариством, але третій співвласник проти цього заперечував, доводячи, що вони самі повинні удосконалити модель та одержати патент на винахід, який пізніше може бути реалізований з більшою вигодою.

Оскільки досягти домовленості не вдалося, власники патенту звернулись за консультацією до юриста.

Яке роз'яснення їм необхідно дати? Які способи передачі патентних прав на використання запатентованих розробок передбачає чинне законодавство? Чи може бути корисна модель одночасно запатентованою як винахід?

Задача 2

На протязі декількох років власник патенту Кузін відмовлявся від неодноразових пропозицій надати дозвіл на використання винаходу. Зацікавлений у використанні винаходу автомобільний завод звернувся до суду з позовом про надання йому примусової ліцензії (дозволу) на використання винаходу.

Який строк дії патенту на винахід встановлює законодавство України? Чи вправі власник патенту заборонити іншим особам використовувати винахід? Які правові наслідки спливу строку дії патенту? Яке рішення повинен прийняти суд?

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: ліцензія, виключна ліцензія, одинична ліцензія, невиключна ліцензія, ліцензійний договір, ліцензіар, ліцензіат, договір комерційної концесії (франчайзинг), правоволоділець, користувач, промислова власність.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на положеннях таких міжнародних договорів:

Мадридська угода про Міжнародну реєстрацію знаків від 14 квітня 1891 року URL: http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_134;

Ніццька Угода про міжнародну класифікацію виробів та послуг для реєстрації знаків від 12 липня 1967 року. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_066;

Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 року URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_123.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на положеннях таких нормативних актів:

Цивільний кодекс України (глава 75-76);

Про охорону прав на винаходи та корисні моделі: Закон України від 15 грудня 1993 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 7. Ст. 32;

Про правову охорону географічних зазначень: Закон України 16.06.1999 *Відомості Верховної Ради України* 1999. № 32. Ст. 267;

Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15 грудня 1993 року *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 8. Ст. 28;

Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15 грудня 1993 року *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 7. Ст. 34;

Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 21.04.1993 р. *Відомості Верховної Ради України* . 1993. №21. Ст. 218.

Семінарське заняття 16

Тема 36. Загальна характеристика зобов'язань про спільну діяльність

Тема 37. Зобов'язання з договору простого товариства

Питання для усного опитування та дискусії

1. Загальні положення про спільну діяльність.
2. Поняття та види договорів про спільну діяльність.
3. Договір простого товариства:
 - 3.1. Поняття та юридичні ознаки договору простого товариства.
 - 3.2. Істотні умови та форма договору простого товариства.
 - 3.3. Зміст договору простого товариства.
 - 3.4. Виконання та припинення договору простого товариства.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: зобов'язання із спільної діяльності, договір простого товариства, спільне майно, вклад, засновницький договір.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на положеннях таких нормативних актів:

Цивільний кодекс України (глава 77);

Про затвердження Положення про порядок державної реєстрації договорів (контрактів) про спільну інвестиційну діяльність за участю іноземного інвестора: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.01.1997 р. № 112.

1.4. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

1.4.1. Задання для самостійної роботи студентів

БЛОК ЗАВДАНЬ № 1

Тема 28. Зобов'язання з договору купівлі-продажу
(виконується на семінар № 2)

1. Напишіть доповідь на тему «Держава Україна як учасник договору купівлі-продажу» (обсяг до 5 сторінок друкованого тексту Times New Roman 14/1,5).
2. Напишіть доповідь на тему «Договір купівлі-продажу в системі договорів про передання майна у власність» (обсяг до 5 сторінок друкованого тексту Times New Roman 14/1,5).
3. Напишіть доповідь на тему «Самозахист цивільних прав сторін за договором купівлі-продажу» (обсяг до 5 сторінок друкованого тексту Times New Roman 14/1,5).
4. Напишіть доповідь на тему «Заходи цивільно-правової відповідальності за порушення договору купівлі-продажу» (обсяг до 5 сторінок друкованого тексту Times New Roman 14/1,5).

БЛОК ЗАВДАНЬ № 2

Тема 28. Зобов'язання з договору купівлі-продажу
(виконується на семінар № 4)

1. Складіть власний проект договору поставки.
2. Складіть власний проект договору міни нерухомого майна.
3. Складіть власний проект договору контрактації сільськогосподарської продукції.
4. Складіть власний проект договору купівлі-продажу транспортного засобу.

БЛОК ЗАВДАНЬ № 3

**Тема 29. Зобов'язання з договорів дарування,
ренти та довічного утримання (догляду)**
(виконується на семінар № 5)

1. Напишіть доповідь на тему «Відмежування договору ренти від суміжних договорів» (обсяг до 5 сторінок друкованого тексту Times New Roman 14/1,5).
2. Напишіть доповідь на тему «Особливості режиму відчужуваного майна та статусу особи, яка надає довічне утримання» (обсяг до 5 сторінок друкованого тексту Times New Roman 14/1,5).
3. Напишіть доповідь на тему «Рецепція договору дарування Стародавнього Риму в Україні» (обсяг до 5 сторінок друкованого тексту Times New Roman 14/1,5).
4. Напишіть доповідь на тему «Договір дарування за законодавством України та Німеччини: порівняльно-правовий аналіз» (обсяг до 5 сторінок друкованого тексту Times New Roman 14/1,5).

БЛОК ЗАВДАНЬ № 4

**Тема 29. Зобов'язання з договорів дарування,
ренти та довічного утримання (догляду)**
(виконується на семінар № 6)

1. Складіть власний проект договору довічного утримання.
2. Складіть власний проект договору дарування квартири.
3. Складіть власний проект договору ренти.
4. Складіть власний проект договору пожертви.

БЛОК ЗАВДАНЬ № 5

Тема 30. Зобов'язання з договорів найму (оренди), лізингу і позички (виконується на семінар № 8)

1. Складіть власний проект договору оренди житла.
2. Складіть власний проект договору оренди транспортного засобу без екіпажу.
3. Складіть власний проект договору оренди житла устаткування.
4. Складіть власний проект договору лізингу сільськогосподарської техніки.

БЛОК ЗАВДАНЬ № 6

Тема 30. Зобов'язання з договорів найму (оренди), лізингу і позички (виконується на семінар № 9)

1. Напишіть доповідь на тему: «Договір піднайму житла» (обсяг до 5 сторінок друкованого тексту Times New Roman 14/1,5).
2. Напишіть доповідь на тему: «Припинення договору прокату» (обсяг до 5 сторінок друкованого тексту Times New Roman 14/1,5).
3. Напишіть доповідь на тему: «Орендна плата за договором оренди земельної ділянки» (обсяг до 5 сторінок друкованого тексту Times New Roman 14/1,5).
4. Напишіть доповідь на тему: «Види договору лізингу» (обсяг до 5 сторінок друкованого тексту Times New Roman 14/1,5).

БЛОК ЗАВДАНЬ № 7

Тема 31. Зобов'язання з договору підряду (виконується на семінар № 12)

1. Проаналізуйте різницю між договором підряду, трудовим договором, договором надання послуг (подати у вигляді таблиці з виділенням критеріїв порівняння).
2. Напишіть доповідь на тему: «Види здійснення інвестицій у будівництві» (обсяг до 5 сторінок друкованого тексту Times New Roman 14/1,5).
3. Напишіть доповідь на тему: «Пайовий фонд як форма спільної інвестиційної діяльності в будівництві» (обсяг до 5 сторінок друкованого тексту Times New Roman 14/1,5).
4. Напишіть доповідь на тему: «Способи захисту цивільних прав сторін договору будівельного підряду» (обсяг до 5 сторінок друкованого тексту Times New Roman 14/1,5).

БЛОК ЗАВДАНЬ № 8

Тема 32. Окремі види договору підряду (виконується на семінар № 13)

1. Складіть власний проект договору на виконання науково-дослідницьких робіт.
2. Складіть власний проект договору побутового підряду.
3. Складіть власний проект договору будівельного підряду.
4. Складіть власний проект договору про дольову (пайову) участь у будівництві.

БЛОК ЗАВДАНЬ № 9

Тема 33. Загальна характеристика зобов'язань щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності
(виконується на семінар № 15)

1. Складіть власний проект видавничого договору.
2. Складіть власний проект ліцензійного договору.
3. Складіть власний проект договору про створення за замовленням об'єкта права інтелектуальної власності.
4. Складіть власний проект договору франчайзингу.

БЛОК ЗАВДАНЬ № 10

Тема 36, 37. Загальна характеристика зобов'язань про спільну діяльність. Зобов'язання з договору простого товариства
(виконується на семінар № 16)

1. Складіть проект договору простого товариства.
2. Напишіть доповідь на тему: «Правовий режим майна простого товариства» (обсяг до 5 сторінок друкованого тексту Times New Roman 14/1,5).
3. Напишіть доповідь на тему: «Цивільно-правова відповідальність учасників простого товариства» (обсяг до 5 сторінок друкованого тексту Times New Roman 14/1,5).
4. Напишіть доповідь на тему: «Підстави та наслідки припинення дії договору простого товариства» (обсяг до 5 сторінок друкованого тексту Times New Roman 14/1,5).

1.4.2. Вимоги до виконання та оформлення студентами індивідуальних завдань (самостійної роботи)

Індивідуальним завданням студента є завдання для самостійної роботи, яке виконується кожним студентом індивідуально. Для студентів денної форми навчання воно виконується у межах годин, відведених для самостійної роботи студента. Індивідуальні завдання виконуються усіма студентами під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Це основний засіб оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Виконані індивідуальні завдання по кожній темі студент обов'язково повинен виконати на день проведення семінарського заняття з відповідної теми, на якій завдання оцінюється викладачем. Якщо завдання не виконане студентом, викладач у той же день виставляє 0 балів. Якщо по одній темі проводиться декілька семінарів, індивідуальні завдання виконуються на перший з них (якщо інше не зазначене у індивідуальному завданні). Індивідуальні завдання виконуються відповідно до вимог, які є єдиними для усіх студентів.

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра цивільного права та процесу**

**Самостійна робота з
навчальної дисципліни
«ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО»**

Виконала:

Ткаченко

Оксана Дмитрівна,

студентка 3 курсу 3 групи

юридичного факультету

Перевірила:

Гринько

Світлана Дмитрівна,

докторка юридичних

наук, професорка

Хмельницький

2023

36

1.5. КУРСОВА РОБОТА

Курсова робота – вид самостійної навчально-наукової роботи з елементами дослідження, що виконується студентами протягом семестру з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних за час навчання та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання.

Метою написання курсової роботи є: поглиблення знань студентів з актуальних проблем науки цивільного права; систематизація отриманих теоретичних знань з певної навчальної дисципліни; розвиток умінь самостійного критичного опрацювання наукових джерел; формування дослідницьких умінь студентів; стимулювання студентів до самостійного наукового пошуку; розвиток уміння аналізувати передовий досвід та узагальнювати власні спостереження; формування вміння практичної реалізації результатів дослідження проблеми в самостійно виконаних розробках.

Для виконання курсової роботи студенти повинні використовувати законодавчі та підзаконні акти, інструктивно-методичні матеріали, науково-монографічну літературу, судову практику, статистичні дані, аналітичну інформацію органів управління.

Роботи виконуються комп'ютерним способом з одностороннім розміщенням тексту на папері формату А4 (210 мм x 297 мм) з дотриманням прийнятих у діловодстві стандартних берегів : лівого – 30 мм, верхнього та нижнього – 20 мм, правого – не менше 10 мм.

Тематика курсових робіт

1. Договір про надання послуг рухомого (мобільного) зв'язку
2. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки в екологічній сфері
3. Способи захисту прав споживачів у разі придбання ними товарів неналежної якості
4. Особливості виконання договору купівлі-продажу нерухомості
5. Договір про надання ріелторських послуг
6. Свобода заповіту та її обмеження за цивільним законодавством України
7. Припинення договору найму (оренди) та його правові наслідки
8. Істотні умови договору будівельного підряду
9. Еволюція інституту договірних зобов'язань із надання послуг
10. Відшкодування моральної шкоди при здійсненні міжнародних повітряних перевезень
11. Страхування зобов'язань з надання медичної допомоги
12. Особливості відшкодування шкоди, завданої необхідною обороною
13. Співвідношення договору зберігання та договору охорони у цивільному праві України
14. Відповідальність за шкоду, завдану життю та здоров'ю пасажера при виконанні повітряних перевезень
15. Деліктоздатність дітей за цивільним законодавством України та зарубіжних країн: порівняльно-правовий аспект
16. Юридичні особи як суб'єкти деліктних зобов'язань за цивільним законодавством України та європейських країн: порівняльно-правовий аспект
17. Спільні риси та відмінності договірних і недоговірних зобов'язань
18. Місце договору страхування в системі договірних зобов'язань
19. Особливості укладення договорів з використанням електронної форми представлення інформації
20. Переважні права за договором найму (оренди)
21. Суброгація та регрес: співвідношення понять
22. Договір побутового підряду як вид споживчого договору
23. Місце договору на проведення пошукових робіт у системі договорів з виконання робіт
24. Підстави цивільно-правової відповідальності у разі порушення договірних зобов'язань
25. Юридичне значення транспортної накладної у договорі перевезення вантажу залізницею

26. Поняття та підстави деліктної відповідальності лікувальних закладів за неналежне лікування
27. Цивільно-правова характеристика договору зберігання на товарному складі
28. Договір зберігання речей у ломбарді
29. Співвідношення довіреності та договору доручення
30. Майновий інтерес як предмет договору страхування
31. Розірвання кредитного договору через порушення його умов зі сторони банку
32. Цивільно-правова відповідальність банків за порушення цивільних прав клієнтів
33. Конкурс у цивільному праві України
34. Компенсація моральної шкоди працівнику, завданої йому при виконанні ним своїх обов'язків
35. Відшкодування шкоди, завданої органом державної влади або органом місцевого самоврядування у сфері нормотворчої діяльності
36. Співвідношення кондикції та віндикації у цивільному праві
37. Борг як об'єкт спадкування
38. Завдання смерті як підстава для усунення від права на спадкування.
39. Договір купівлі-продажу майнових прав
40. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності
41. Договір зберігання речей в готелі
42. Значення строків у договорах на виконання роботи
43. Забезпечення виконання договору довічного утримання (догляду)
44. Договір про надання детективних послуг
45. Особливості спадкування авторських прав
46. Відмежування договору оренди земельної ділянки від суміжних договірних конструкцій
47. Договір поставки в контексті дуалізму приватного права
48. Безоплатні договори за цивільним законодавством України
49. Договір страхування життя
50. Поняття та види правопорушень у сфері виконання робіт за договорами підряду
51. Захист прав споживачів транспортних послуг
52. Відповідальність сторін за договором про надання ріелторських послуг
53. Особливості укладання договору купівлі-продажу земельної ділянки для суспільних потреб
54. Договір на ландшафтно-дизайнерські роботи
55. Страхування цивільно-правової відповідальності адвокатів
56. Умови виникнення зобов'язань із учинення дій у майнових інтересах іншої особи без її доручення
57. Правова природа договорів підряду у сфері проектування
58. Договір про надання медичних послуг як цивільно-правовий договір
59. Договори водопостачання за цивільним законодавством України
60. Правова природа договору на готельне обслуговування
61. Відшкодування шкоди, завданої твариною
62. Договір підряду на геологічне вивчення надр за державним замовленням (цивільно-правовий аспект)
63. Особливості спадкування права на зброю
64. Договір зберігання вантажу в морських портах
65. Принцип диспозитивності у спадковому праві
66. Правові презумпції у механізмі правового регулювання спадкових відносин
67. Правила ІНКОТЕРМС у регулюванні відносин міжнародних перевезень.
68. Підстави виникнення зобов'язань з відшкодування шкоди, завданої при здійсненні самозахисту
69. Гарантійні строки (терміни) у договорах роздрібної купівлі-продажу
70. Право споживача на інформацію про продукцію за законодавством України

71. Відшкодування моральної шкоди за порушення прав споживачів.
72. Суброгація в договірних зобов'язаннях із страхування.
73. Договір будівельного підряду та договір підряду на капітальне будівництво: порівняльна характеристика
74. Особливості використання об'єктів інтелектуальної власності в соціальних мережах
75. Правові та організаційні засади забезпечення збереження вантажів на залізничному транспорті України
76. Строки (терміни) виконання підрядником обов'язків за договором підряду.

1. 6. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного заліку чи виконання тестових завдань.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Договір купівлі-продажу: поняття, юридичні ознаки, сторони, форма та істотні умови.
2. Права та обов'язки сторін за договором купівлі-продажу. Відповідальність сторін за договором купівлі-продажу. Претензії та позови.
3. Права покупця у разі придбання речі неналежної якості за договором купівлі-продажу.
4. Роздрібна купівля-продаж.
5. Правові засади захисту прав споживачів.
6. Порівняльно-правова характеристика видів договору купівлі-продажу (роздрібна купівля-продаж, поставка, контракція, постачання енергетичних та інших ресурсів через приєднану мережу).
7. Значення гарантійного строку, строку придатності та строку служби в договорах про передачу майна у власність.
8. Поняття, юридичні ознаки, сторони та істотні умови договору поставки.
9. Виконання договору поставки. Наслідки невиконання та неналежного виконання договору поставки.
10. Договір контракції сільськогосподарської продукції: поняття, юридичні ознаки, сторони, форма, істотні умови.
11. Права та обов'язки сторін за договором контракції сільськогосподарської продукції.
12. Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу.
13. Договір дарування: поняття, юридичні ознаки, сторони, форма. Дарування шляхом пожертви.
14. Права та обов'язки сторін за договором дарування. Припинення договору дарування.
15. Договір ренти: загальна характеристика.
16. Виконання договору ренти.
17. Договір довічного утримання: поняття, юридичні ознаки, сторони, форма, істотні умови.
18. Зміст зобов'язання з договору довічного утримання. Припинення договору.
19. Договір міни (бартеру).
20. Договір найму (оренди): поняття, юридичні ознаки, сторони, істотні умови та форма.
21. Права та обов'язки сторін за договором найму (оренди).
22. Підстави та правові наслідки припинення договору найму (оренди).
23. Договір прокату.
24. Договори найму (оренди) земельних ділянок, транспортних засобів, будівель та інших капітальних споруд.
25. Оренда державного та комунального майна.
26. Договір лізингу: поняття, юридичні ознаки, сторони, істотні умови та форма.
27. Права та обов'язки сторін за договором лізингу.
28. Поняття та предмет договору найму (оренди) житла за ЦК України.
29. Сторони договору найму (оренди) житла. Права та обов'язки наймача та осіб, які проживають разом з ним.
30. Зміна та розірвання договору найму (оренди) житла.
31. Договір позички.
32. Договір підяду: поняття, юридичні ознаки, сторони, істотні умови та форма.
33. Кошторис: поняття, значення, види.
34. Зобов'язання з договору підяду.
35. Будівельний підряд: поняття, юридичні ознаки, сторони, істотні умови та форма.
36. Права, обов'язки, відповідальність сторін за договором будівельного підяду.

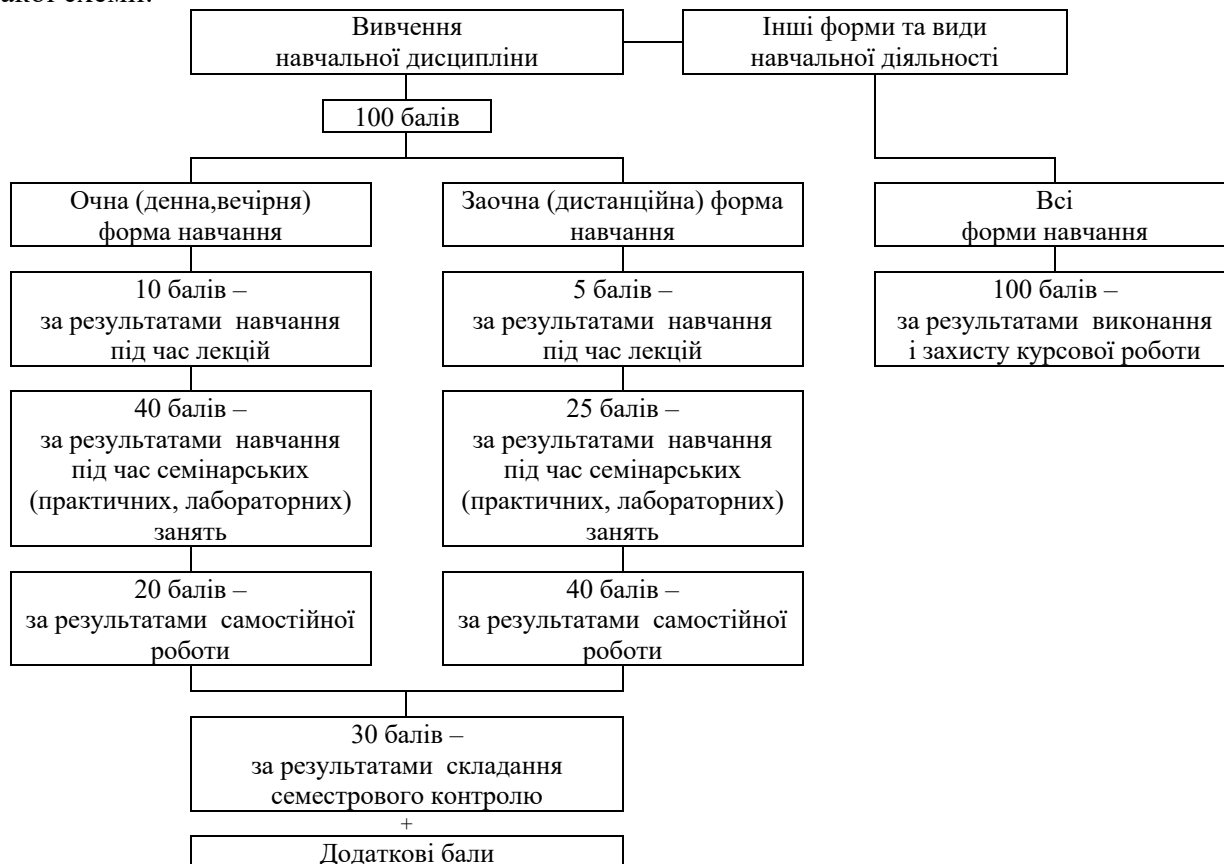
37. Договір побутового підряду.
38. Договір підряду на проектні та пошукові роботи. Зміст договору.
39. Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Зміст договору.
40. Види договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.
41. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності. Види ліцензій.
42. Ліцензійний договір: поняття, юридичні ознаки, сторони, істотні умови та форма.
43. Зобов'язання сторін за ліцензійним договором.
44. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.
45. Договір комерційної концесії: поняття, юридичні ознаки, сторони, істотні умови та форма. Договір комерційної субконцесії.
46. Зміст договору комерційної концесії. Відповідальність за договором комерційної концесії.
47. Договір про спільну діяльність: поняття, юридичні ознаки, сторони, істотні умови та форма.
48. Особливості договору простого товариства. Припинення договору простого товариства.

1.6.2. Приклад залікового білету

1. Значення гарантійного строку, строку придатності та строку служби в договорах про передачу майна у власність.
2. Зобов'язання сторін за ліцензійним договором.

2. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

2.1. Нарухування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. 3 цієї навчальної дисципліни **ЗА ДЕННОЮ ФОРМОЮ** навчання передбачено проведення наступної кількості лекційних та семінарських занять:

	1 семестр («осінній»)		2 семестр («весняний»)	
	Кількість лекцій	Кількість семінарів	Кількість лекцій	Кількість семінарів
3 курс (II частина Цивільного права)	16	15		

2.3. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни у цьому семестрі передбачено проведення 17 лекційних занять за денною формою навчання.

Відповідно, кількість балів, які студент може набрати під час *лекцій*, обраховується відповідно до таблиці:

№ з/п	Кількість лекцій за планом																
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
	16	0,6	1,1	1,7	2,2	2,8	3,3	3,9	4,4	5,0	5,6	6,1	6,7	7,2	7,8	8,3	8,9

2.4. Обсяг балів, здобутих студентом під час **семінарських занять**, обчислюється за сумою балів, здобутих під час кожного із занять, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатком 3 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 15 семінарських занять за денною формою навчання.

За результатами семінарського заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється **кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5**, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

3.4. Обсяг балів, здобутих студентом за **самостійну роботу** (індивідуальні завдання), обчислюється за сумою балів, здобутих за виконання кожного із цих завдань у таких межах:

<i>Загальна кількість балів за самостійну роботу за семестр</i>	<i>Кількість Блоків завдань (БЗ) за семестр</i>	<i>Макс. кількість балів за кожну тему</i>
20	10	2

3. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

3.1. Основні джерела

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // ОВУ. – 2003. – № 11. – Ст. 461.
2. Цивільне право України : [навч. посіб.] / Ю. В. Білоусов, А. В. Ватрас, С. Д. Гринько та ін. ; [за ред. Р. О. Стефанчука]. – К. : Правова єдність, 2009. – 536 с.
3. Цивільне право України. Договірні та недоговірні зобов'язання: [підручник] / С. С. Бичкова, І. А. Бірюков, В. І. Бобрик та ін. : [за заг. ред. С. С. Бичкової]. – 3–те вид., перероб. і доп. – К. : Алерта, 2014. – 496 с.
4. Харитонов Є. О., Харитонova О. І., Старцев О. В. Цивільне право України : Підручник. – 3–те вид., перероб. і доп. – К. : Істина, 2011. – 808 с.
5. Цивільне право України : підручник / Є. О. Харитонов, Н. О. Саніахметова. – К. : Істина, 2003. – 776 с.
6. Договірне право України: навч. посіб. / Т. В. Бондар, О. В. Дзера, Н. С. Кузнєцова та ін. : [за ред. О. В. Дзери]. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 1200 с.
7. Цивільне право України. Особлива частина : [підручник] / Т. В. Бондар, С. І. Бервено, С. М. Безклубий та ін. ; [за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцовой, Р. А. Майданика]. – 3–те вид., перероб. і доп. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 1176 с.
8. Цивільний кодекс України : Науково-практичний коментар / Є. О. Харитонов, О. А. Підпригора, Ю. С. Червоний та ін. ; [за ред. Є. О. Харитонova, О. М. Калітенко]. – Х. : ТОВ «Одіссей», 2003. – 856 с.
9. Цивільний кодекс України : коментар / [за заг. ред. Є. О. Харитонova, О. М. Калітенко]. – Одеса : Юрид. л-ра, 2004. – 1112 с.
10. Цивільний кодекс України : Науково-практичний коментар / Є. О. Харитонов, І. М. Кучеренко, О. І. Харитонova та ін. ; [за ред. Є. О. Харитонova]. – Х. : ТОВ «Одіссей», 2006. – 1200 с.

3.2. Допоміжні джерела

Тема 28. Зобов'язання з договору купівлі-продажу

1. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 30. Ст. 379;
2. Про приватизацію державного і комунального майна: Закон України від 18.01.2018. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 12. Ст. 68
3. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України від 22.11.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 5. Ст. 28;
4. Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції: Закон України від 19.05.2011 р. *Офіційний вісник України*. 2011. № 45. Ст. 1823;
5. Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контролю за операціями з ними: Закон України від 18.11.1997 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 9. Ст. 34;
6. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. *Офіційний вісник України*. 2004. № 30. Ст. 1993;
7. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів: Закон України в ред. від 23.12.1997 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 19. Ст. 98;
8. Про товарні біржі: Закон України від 10.12.1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 10. Ст. 139;
9. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23.02.2006 р. *Офіційний вісник України*. 2006. № 13. Ст. 857.
10. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.12.2015 року (зі змінами та

- доповненнями). *Офіційний вісник України*. 2016. № 2. Ст. 721.
11. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24.06.2004. № 1877-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 49. Ст. 527;
 12. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003. № 973-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 45. Ст. 363;
 13. Про ринок електричної енергії: Закон України від 13.04.2017 № 2019-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 27-28. Ст.312
 14. Про альтернативні джерела енергії: Закон України від 20.02.2003 № 555-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 24. Ст.155
 15. Про нафту і газ: Закон України 12.07.2001 № 2665-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 50. Ст. 262;
 16. Про трубопровідний транспорт: Закон України від 15.05.1996 № 192/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 29. Ст. 139;
 17. Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності: Закон України від 23.12.1998 № 351-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 5-6. Ст. 44.
 18. Про судову практику розгляду справ про визнання правочинів недійсними: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 06 листопада 2009 року № 9
 19. Апопій І. Нові аспекти укладання договору поставки товарів для державних потреб // *Підприємництво, господарство і право*, 2003. - № 2. - С.18-21.
 20. Безклубий І.А., Глущенко Є.М. Момент переходу права власності за договором купівлі-продажу з торгів // *Бюлетень Міністерства юстиції України*. – 2008. – № 4. – с. 27-33.
 21. Беседіна Т.І. Проблема визначення сторін у договорі (контракті) поставки в зовнішньоекономічній діяльності // *Держава і право: збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки / Інститут держави і права ім.Корецького В.М. НАН України*. – Київ, 2010. – Вип. 47. – С. 383-388.
 22. Войчук О. Основні умови регулювання господарських відносин щодо поставок // *Вісник податкової служби України*, 2003. - № 3. - С.57-62.
 23. Воронин В. К вопросу о договорах поставки для удовлетворения нужд территориальных громад // *Підприємництво, господарство і право*, 2002. - № 9. - С.12-15.
 24. Єгоричева О. Договір роздрібної купівлі-продажу як підстава виникнення у покупця статусу споживача // *Підприємництво, господарство і право : науково-практичний, господарсько-правовий журнал / Наук.-дослід. ін-т приватного права і підприємництва НАПрН України ; ТОВ "Гарантія"*. – Київ, 2013. – № 3 (207). – С. 28-32.
 25. Заверуха С. В. Неустойка як штраф і компенсація за договорами про передачу майна у власність / С. В. Заверуха // *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. – Серія: Право. – 2013. – № 22. Ч. II. – Т. 1. – С. 216–220.
 26. Заверуха Т. Н. Формы возмездности договора мены (бартера) / Т. Н. Заверуха // *Закон и жизнь (LEGEA SI VIATA)*. – 2015. – № 3/2 (279). – С. 21–25.
 27. Кальниченко А. Деякі питання, що можуть виникати при укладенні договорів купівлі-продажу земельних ділянок / А. Кальниченко // *Мала енциклопедія нотаріуса*. – 2006. – № 3. – С. 49-52.
 28. Колонтирська М. Зміст договору поставки продукції для державних потреб // *Вісник Львівського університету ім. Івана Франка*, 2003. - Вип. 38 - Юридич. науки. - С.293-300.
 29. Канзафарова І.С. Біржові договори як різновид купівлі-продажу // *Держава і право : збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки / Інститут держави і права ім.Корецького В.М. НАН України*. – Київ, 2011. – Вип. 53. – С. 283-288.
 30. Місяць А. П. Відчуження майна особою, якій воно належить на праві власності:

- автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / А. П. Місяць. – К., 2014. – 19 с.
31. Мартинюк А. Співвідношення договору контрактації сільськогосподарської продукції із суміжними договорами // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка / КНУ ім. Т. Шевченка. – Київ, 2015. – С. 84-87. – (Юридичні науки ; вип. 1 (100))
 32. Олефіренко А. М. Договір купівлі-продажу підприємства: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / А. М. Олефіренко. – К., 2013. – 18 с.
 33. Поплавська М. В. Право споживача на інформацію про продукцію за законодавством України та ЄС (цивільно-правовий аспект) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Поплавська М. В. – К., 2015. – 20 с.
 34. Станіславський В. Правова природа договору поставки продукції насінництва як вид договору купівлі-продажу // Право України : юридичний журнал / Міністерство юстиції України; Конституційний Суд України та ін. – Київ, 2008. – № 10. – С. 55-63.

**Тема 29. Зобов'язання з договорів дарування,
ренти та довічного утримання**

1. Апанасюк М.П. Юридичні особливості договору ренти // Бюлетень Міністерства юстиції України: офіційне видання / Міністерство юстиції України. – Київ, 2011. – № 12 (грудень). – С. 40-45
2. Вавженчук С.Я. Юридична природа договору ренти: теоретико-догматичний ракурс // Вісник господарського судочинства / Вищий господарський суд України. – Київ, 2011. – № 4. – С. 133-137
3. Вавженчук С.Я. Транспарентність юридичної природи договору довічного утримання // Вісник господарського судочинства: офіційний друкований орган вищого господарського суду України / Вищ. госп. суд України. – Київ, 2011. – № 6. – с. 78-81.
4. Вавженчук С.Я. Дефініції основних конструктивних елементів договору ренти // Вісник господарського судочинства / Вищий господарський суд України. – Київ, 2011. – № 5. – С. 118-122.
5. Заверуха Т. М. Особливості натуральної форми виявлення відплатності договору ренти / Т. М. Заверуха // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Юриспруденція». – 2014. – Вип. 12. Т. 2. – С. 42-45.
6. Кузьмич О. Договір дарування з обов'язком обдаровуваного на користь третьої особи в цивільному законодавстві України // Підприємництво, господарство і право: науково-практичний, господарсько-правовий журнал / Ін-т приватного права і підпр-ва АПрН України та ін. – Київ, 2011. – № 7 (187). – С. 11-14.
7. Коноваленко О.Ю. Договір дарування у цивільному праві України / О.Ю. Коноваленко, С.М. Сергєєва // Пенітенціарна система України: актуальні проблеми підготовки кадрів: зб. матеріалів наук.-теорет. конф. курсантів (Київ, 11 квіт. 2014 р.) / Держ. пенітенціарна служба України, Ін-т кримін.-викон. служби; [відп. ред.: І.М. Копотун, С.Г. Стеценко]. – Київ: Інститут кримінально-виконавчої служби, 2014. – С. 69-71.
8. Коваленко Т. Договір ренти земельної ділянки // Землевпорядний вісник: науково-виробничий журнал / Держ. агентство земельних ресурсів України. – Київ, 2013. – № 12. – С. 42-46.
9. Логвиненко Ю.В. Особливості укладання договору дарування // Бюлетень Міністерства юстиції України: офіційне видання / Міністерство юстиції України. – Київ, 2011. – № 3 (березень). – С. 130-135.
10. Майданик Р.А. Зміст, сторони і виконання договору ренти // Договірне право

- України: особлива частина: навчальний посібник / Н.С. Кузнецова, Т.П. Базова, Ю.В. Білоусов, І.А. [та ін.] Безклубний. – Київ: Юрінком Інтер, 2009. – С. 175-179.
11. Новікова В. Особливості договору дарування // Підприємництво, господарство і право: науково-практичний, господарсько-правовий журнал / Ін-т приватного права і підпр-ва АПРН України та інш. – Київ, 2009. – № 1 (157). – С. 14-17.
 12. Розгон О. Виконання договору довічного утримання: проблеми теорії та практики застосування // Слово Національної школи суддів України: фахове загальнодержавне науково-практичне та науково-методичне юридичне видання / Національна школа суддів України. – Київ, 2016. – № 1 (14). – С. 123-131.

Тема 30. Зобов'язання з договорів найму (оренди), лізингу та позички

1. Земельний кодекс України від 20.10.2001 р. // ОВУ. – 2001. – № 2001. – № 46. – Ст. 2038.
2. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI.
3. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>
4. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України від 22.02.2012 р. № 296/5. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12>
5. Про оренду державного та комунального майна: Закон України від 03.10.2019. № 157-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 4. Ст. 25;
6. Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу: Закон України 07.02.2002 № 3065-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 30. Ст. 205;
7. Про господарську діяльність у Збройних Силах України: Закон України від 21.09.1999 № 1076-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 48. Ст. 408;
8. Про оренду землі: Закон України 6.10.1998 № 161-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 46. Ст. 280;
9. Про фінансовий лізинг: Закон України від 04.02.2021 р. № 1201-IX. *Офіційний вісник України*. № 22. 2021. Ст. 976.
10. Бойко Н.М. Правове регулювання договору позички: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Бойко Наталія Михайлівна; М-во освіти і науки України, Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. – Івано-Франківськ, 2013.
11. Базова Т.П. Зміна договору найму (оренди) житлового приміщення // Договірне право України: особлива частина: навчальний посібник / Н.С. Кузнецова, Т.П. Базова, Ю.В. Білоусов, І.А. [та ін.] Безклубний. – Київ: Юрінком Інтер, 2009. – С. 284-285.
12. Карпечкін Г.Я. Автотранспортні засоби як предмет договору лізингу // Бюлетень Міністерства юстиції України: офіційне видання / Міністерство юстиції України. – Київ, 2008. – № 4. – С. 109-114.
13. Логвинчук Р.П. Стадії укладення договору лізингу // Держава і право: збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки / Інститут держави і права ім.Корецького В.М. НАН України. – Київ, 2010. – Вип. 47. – С. 360-364.
14. Мороз М.В. Міри цивільно-правової відповідальності за порушення зобов'язання з договору найму (оренди) // Право та інновації: науково-практичний журнал / Нац. акад. правових наук України; Н.-д. ін-т правового забезпеч. інновац. розвитку; редкол.: С.В. Глібко, Г.В. Анісімова, В.Ю. Уркевич [та ін.]. – Харків, 2018. – № 3 (23). – С. 104-109.
15. Матушак М.Р. Порівняльно-правова характеристика поняття договору найму (оренди) нерухомого майна у цивільному праві України, Російської Федерації, Франції та ФРН // Вісник Одеського національного університету: науковий журнал

- / Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова. – Одеса, 2015. – Т. 20, вип. 2 (27). – С. 146-153. – (Серія: Правознавство).
16. Ментух Н.Ф. Господарсько-правова відповідальність суб'єктів лізингової діяльності за договором лізингу // Вісник господарського судочинства: офіц. друкований орган Вищ. господ. суду України / Вищий господарський суд України. – Київ, 2012. – № 6. – С. 149-155
 17. Никоненко А. Договір фінансового лізингу: законодавче регулювання і деякі практичні аспекти укладання // Юридичний журнал аналітичні матеріали, коментарі, судова практика / МОН України; НПУ ім. Драгоманова; Ін-т політології. – Київ, 2012. – № 7/8 (121/122). – С. 155-157
 18. Оренда в Україні: загальні положення; порядок укладання договору; лізинг та фрахт; орендна плата; оренда землі; діяльність дозвільних органів; судова практика. – Київ: Юрінком Інтер, 2007. – 416 с.
 19. Отрадна О.О. Поняття та юридичні ознаки договору найму (оренди) // Договірне право України: особлива частина: навчальний посібник / Н.С. Кузнєцова, Т.П. Базова, Ю.В. Білоусов, І.А. [та ін.] Безклубний. – Київ: Юрінком Інтер, 2009. – С. 193-197.
 20. Отрадна О.О. Припинення договору найму (оренди) // Договірне право України: особлива частина: навчальний посібник / Н.С. Кузнєцова, Т.П. Базова, Ю.В. Білоусов, І.А. [та ін.] Безклубний. – Київ: Юрінком Інтер, 2009. – С. 208-210.
 21. Отрадна О.О. Поняття та ознаки договору позички // Договірне право України: особлива частина: навчальний посібник / Н.С. Кузнєцова, Т.П. Базова, Ю.В. Білоусов, І.А. [та ін.] Безклубний. – Київ: Юрінком Інтер, 2009. – С. 376-378.
 22. Отрадна О.О. Припинення договору позички // Договірне право України: особлива частина: навчальний посібник / Н.С. Кузнєцова, Т.П. Базова, Ю.В. Білоусов, І.А. [та ін.] Безклубний. – Київ: Юрінком Інтер, 2009. – С. 382-383.
 23. Тарасенко Л. Договір найму (оренди) транспортного засобу // Вісник Львівського університету: збірник наукових праць/Львівський національний університет імені Івана Франка. – Львів, 2015. – С. 324-329. – (Серія юридична; вип. 61).
 24. Труфанова Ю. Проблемні аспекти припинення договору найму (оренди) у зв'язку з ліквідацією юридичної особи // Підприємництво, господарство і право: щомісячний науково-практичний юридичний журнал / Н.-д. ін-т приватного права і підприємництва ім. акад. Ф.Г. Бурчака НАПрН України; ТОВ "Гарантія". – Київ, 2015. – № 10 (238). – С. 6-9.
 25. Цірат Г. Попередні обов'язкові умови (conditions precedent) за договорами лізингу повітряних суден // Юридична Україна: правовий часопис / Київський регіональний центр Нац. ак. правових наук України; СП "Юрінком Інтер". – Київ, 2012. – № 11 (119). – С. 78-82.
 26. Чорна Ж.Л. Деякі питання правового регулювання договору найму (оренди) земельної ділянки за законодавством України // Університетські наукові записки Хмельницького університету управління та права: часопис Хмельницького університету управління та права / Хмельницький університет управління та права. – Хмельницький, 2008. – Вип. 2 (26). – С. 53-57. – (Право. Економіка. Управління)

**Тема 31-32. Зобов'язання з договору підряду.
Окремі види договору підряду**

1. Біленко М. Особливості договору підряду на капітальне будівництво // Юридична Україна: правовий часопис / Київський регіональний центр Нац. ак. правових наук України; СП "Юрінком Інтер". – Київ, 2012. – № 2 (110). – С. 43-47
2. Діба О. Правові колізії при визначенні поняття договору підряду на проведення

- проектних робіт // Слово Національної школи суддів України: фахове загальнодержавне науково-практичне та науково-методичне юридичне видання / Нац. школа суддів України; редкол.: Оніщук М.В., Адрійцьо В.Д., Балаклицький І.І. [та ін.]. – Київ, 2017. – № 3 (20). – С. 140-151
3. Дружинін А.В. Планування строку і ціни в складі договору підяду на будівництво об'єкта / А.В. Дружинін, О.А. Давиденко // Комунальне господарство міст: науково-технічний збірник / М-во освіти і науки України; Харків. нац. ун-т міського господарства ім. О.М. Бекетова; редкол.: В.М. Бабаєв, Л.М. Шутенко, М.К. Сухонос [та ін.]. – Харків, 2018. – Вип. 141. – С. 2-5. – Бібліогр.: 17 назв. – (Серія: Економічні науки).
 4. Діковська І.А. Поняття та види договору підяду // Договірне право України: особлива частина: навчальний посібник / Н.С. Кузнєцова, Т.П. Базова, Ю.В. Білоусов, І.А. [та ін.] Безклубний. – Київ: Юрінком Інтер, 2009. – С. 384-386.
 5. Ізарова І. Істотні умови договору підяду на виконання проектних робіт // Право України: юридичний журнал. Науково-практичне фахове видання. Спецвипуск / Міністерство юстиції України; Конституційний Суд України. – Київ, 2010. – № 11: "Правоохоронні органи в Україні: актуальні питання реформування". – С. 90-96.
 6. Коссак В.М. Правовое регулирование сроков в договорных отношениях подряда на капитальное строительство: Автореф...канд. юрид. наук. 12.00.03, КГУ, К.: 1985.
 7. Кузнєцова Н.С. Подрядные договоры в инвестиционной деятельности в строительстве. – К.: Наукова думка, 1993. – 160с.
 8. Кузнєцова Н.С. Відповідальність за договором будівельного підяду / Н.С. Кузнєцова, Р.А. Майданик // Договірне право України: особлива частина: навчальний посібник / Н.С. Кузнєцова, Т.П. Базова, Ю.В. Білоусов, І.А. [та ін.] Безклубний. – Київ: Юрінком Інтер, 2009. – С. 429.
 9. Луць В.В. Контракты в підприємницькій діяльності: Навч. посібник. – 2-е перероб. і допов. / В.В. Луць. - К.: Юрінком Інтер, 2008. – 576 с.
 10. Недошовенко А.О. Договір будівельного підяду та договір підяду на капітальне будівництво: порівняльна характеристика та особливості правового регулювання // Часопис Київського університету права: український науково-теоретичний часопис / Київський ун-т права НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; голов. ред.: Шемшученко Ю.С.; редкол.: Андрійко О.Ф., Батанов О.В., Горбатенко В.П. [та ін.]. – Київ, 2017. – № 1. – С. 394-399.

Тема 33-34. Загальна характеристика зобов'язань щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Окремі види договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності

1. Мадридська угода про Міжнародну реєстрацію знаків від 14 квітня 1891 року URL: http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_134;
2. Ніщцька Угода про міжнародну класифікацію виробів та послуг для реєстрації знаків від 12 липня 1967 року. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_066;
3. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 року URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_123.
4. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 01.12.2022. № 2811-IX. *Офіційний вісник України*. 2023. № 3. Ст. 196.
5. Про медіа: Закон України від 13.12.2022 р. № 2849-IX. *Офіційний вісник України*. 2023. № 3. Ст. 205.
6. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 7.06.1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 36. Ст. 164;
7. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 року.

Відомості Верховної Ради України. 2001. № 12. Ст. 64;

8. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України від 5.07.1994 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 31. Ст. 286;

9. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 29. Ст. 377;

10. Про інформацію: Закон України від 2.10.1992 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48. Ст. 650;

11. Про кінематографію: Закон України від 13.01.1998 р. *Офіційний вісник України*. 1998. № 6. Ст. 205.

12. Про охорону прав на винаходи та корисні моделі: Закон України від 15 грудня 1993 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 7. Ст. 32;

13. Про правову охорону географічних позначень: Закон України від 16.06.1999 *Відомості Верховної Ради України* 1999. № 32. Ст. 267;

14. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15 грудня 1993 року *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 8. Ст. 28;

15. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15 грудня 1993 року *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 7. Ст. 34;

16. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 21.04.1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 21. Ст. 218.

17. Безклубий І.А. До питання про захист патентних прав у ліцензійному договорі // *Вісник Київського університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. Вип. № 36, Київ, 1998.

18. Інтелектуальна власність в Україні: проблеми теорії і практики: 36. наук, статей / За ред. Ю. С. Шемшученка, Ю. Л. Бошицького. — К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2002. — 424 с.

19. Кулініч О.О. Авторське право і суміжні права: навч.-метод. посібник для студентів ВНЗ за галуззю знань 08 "Право", зі спец. 081 "Право", спеціалізація - "інтелект. власність" освіт.-кваліфікац. рівень "магістр" / О.О. Кулініч; М-во освіти і науки України, Ін-т інтелект. власності Нац. ун-ту "Одес. юрид. акад." в м. Києві. — Одеса: Юридична література, 2017. — 147 с.

20. Підпригора О.А., Підпригора О.О. Право інтелектуальної власності України. — К.: Юрінком Інтер, 1998. — 336 с.

21. Підпригора О.О. Законодавство України про інтелектуальну власність / О.О. Підпригора. — Харків: Консум, 1997. — 192 с.

22. Підпригора О.А., Підпригора О.О. Право інтелектуальної власності України. — К.: Юрінком Інтер, 1998. — 336 с.

23. Право інтелектуальної власності. Академ. курс: Підручник для студентів вищих навч. закладів / За ред. О.А. Підпригори, О.Д. Святоцького. — 2-ге вид., переробл. та допов. — К.: Концерн Видавничий Дім "Ін Юре", 2004 — 672 с.

24. Шишка Р. Б. Охорона права інтелектуальної власності. Авторсько-правовий аспект. — Харків, 2002. — 368 с.

Тема 35. Зобов'язання з договору комерційної концесії

1. Бажанов В. Договір комерційної концесії (франчайзингу) в авторському праві України // *Приватне право: науковий журнал: додаток до журналу "Право України"* / Редакція журналу "Право України". — Київ, 2013. — № 2. — С. 266-271
2. Грамацький Е.М. Зміст договору комерційної концесії та субконцесії // *Договірне право України: особлива частина: навчальний посібник* / Н.С. Кузнецова, Т.П. Базова, Ю.В. Білоусов, І.А. [та ін.] Безклубний. — Київ: Юрінком Інтер, 2009. — С. 1020-1028.

3. Жуковський Т. Практичні аспекти реєстрації договору комерційної концесії. Необхідність та можливість державної реєстрації // Юридична газета. – Київ, 2012. – 30 жовтня (№ 45). – С. 32-33
4. Лукач І. Проблеми державної реєстрації договорів комерційної концесії / І. Лукач, І. Шкарівська // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2013. – С. 111-115. – (Юридичні науки; вип. 2 (96)).
5. Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності: збірник типових форм договорів та коментар до них / [К. Горська та ін.; за наук. ред. Н.М. Мироненко] ; Нац. акад. правових наук України, НДІ інтелект. власності. – Київ : Інтерсервіс, 2018. – 95 с.
6. Селіванов М. Істотні умови договору комерційної концесії // Інтелектуальна власність в Україні: науково-практичний журнал / ТОВ "Аспект - 2003" ; Всеукр. Асоціація представників у справах інтелект. власності (патентних повірених) - ВААП. – Київ, 2014. – № 3. – С. 39-43.
7. Хвостенко В. Франчайзинг - комерційна концесія: практичні аспекти організації та істотні умови договору / В. Хвостенко, А. Махота // Інтелектуальна власність в Україні: науково-практичний журнал / ТОВ "Аспект-2003"; Всеукр. Асоціація представників у справах інтелект. власності (патентних повірених) - ВААП. – Київ, 2016. – № 2. – С. 37-45.

Тема 36. Загальна характеристика зобов'язань про спільну діяльність

Тема 37. Зобов'язання з договору простого товариства

1. Блажівська О. Правовий статус учасників договору про спільну діяльність // Вісник прокуратури: Загальнодержавне фахове юридичне видання / Генеральна прокуратура України; Нац. юр. ак. України ім. Ярослава Мудрого; КНУТШ. – Київ, 2007. – № 2. – С. 94-102.
2. Дмитрієва Ю. Визначення поняття "договору простого товариства" та його правова кваліфікація // Право України: юридичний журнал / М-во юстиції України, Конституційний Суд України, Верховний Суд України [та ін.]. – Київ, 2007. – № 9. – С. 96-100.
3. Коровяковська Н.С. Припинення договору простого товариства // Договірне право України : особлива частина : навчальний посібник / Н.С. Кузнецова, Т.П. Базова, Ю.В. Білоусов, І.А. [та ін.] Безклубний. – Київ : Юрінком Інтер, 2009. – С. 1044-1046.
4. Резнікова В.В. Договір про спільну господарську діяльність: поняття, ознаки та види // Економіка та право: науковий журнал / Нац. акад. наук України, Ін-т екон.-правових досліджень; Держ. вищ. навч. заклад "Донец. нац. техн. ун-т" М-ва освіти і науки України. – Донецьк, 2013. – № 2 (36). – С. 35-39.
5. Шаперенков К. Сторони договору простого товариства // Підприємництво, господарство і право: Науково-практичний, господарсько-правовий журнал / Ін-т приватного права і підпр-ва АПрН України та інш. – Київ, 2007. – № 2. – С. 37-41.

4. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a> — Законодавство України на сайті Верховної Ради України.
2. <http://www.ccu.gov.ua/uk/index> — Конституційний Суд України.
3. <https://supreme.court.gov.ua> – Верховний Суд
4. <http://www.president.gov.ua/documents/> — Офіційні документи на Офіційному представництві Президента України.
5. <http://www.kmu.gov.ua/control/> — Урядовий портал.
6. <http://www.minjust.gov.ua/> — Міністерство юстиції України.
7. <http://zakon.nau.ua/> — Професійна юридична система Мега-НаУ.
8. <http://www.ligazakon.ua/> — Ліга:Закон — головний правовий портал України
9. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/> — Наукова періодика України на сайті Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.
10. <http://www.reyestr.court.gov.ua/> — Єдиний державний реєстр судових рішень.
11. <http://npu.in.ua/> — Нотаріальна палата України

Оновлення навчально-методичних матеріалів – викладачі кафедри:

Завідувачка кафедри цивільного права та процесу, докторка юридичних наук, професорка
_____ С. Д. Гринько

Доцентка кафедри цивільного права та процесу, докторка філософії з права
_____ М. І. Ромась

Схвалено кафедрою цивільного права та процесу
29 серпня 2023 року, протокол № 1

Завідувачка кафедри _____ С.Д.Гринько
_____ 2023 року

_____ Обліковий обсяг оновлення навчально-методичних матеріалів – 1,00 ум.др.арк.